

De IJzer, een toeristische trekpleister in de Westhoek:

Een onderzoek naar het statuut van de IJzerstreek.

Studiegebied

Handelswetenschappen en bedrijfskunde

Opleiding

Toerisme en Recreatiemanagement

Academiejaar

2005-2006

Promotor

De heer Peter Demarée
Toeristisch Deskundige
Hoofd Toeristische Dienst Diksmuide

Student

Sofie Famaey

Dankwoord

Ik wil graag een aantal mensen bedanken die het mede mogelijk hebben gemaakt om dit eindwerk te maken. Op de eerste plaats bedank ik mijn promotor de heer Peter Demarée, toeristisch deskundige en hoofd van de toeristische dienst van Diksmuide, voor zijn hulp, raad en de vele informatie die hij mij heeft bezorgd. Zonder zijn deskundigheid en zijn kennis van de streek zou het niet mogelijk zijn geweest om dit werk te maken. Ik bedank ook de heer Johan Martin, regiocoördinator voor de Westhoek. Zonder zijn mening zou dit werk niet volledig zijn geweest. De heer Paul Vannevel voor het bezorgen van informatie in verband met waterrecreatie en 't Buitenbeentje. De medewerkers van de toeristische diensten van Alveringem, Lo-Reninge, Poperinge, Vleteren, Houthulst en Diksmuide, bedankt om de tijd te nemen om te antwoorden op mijn vragen. Mevrouw Vicky Van Den Heede, lector in het Hiepso en scriptie begeleider, bedankt om mij op de goede weg te helpen en te houden. De heer Luc Famaey, mijn vader en tevens hoofd van de technische dienst in Diksmuide, voor het doorgeven van informatie over Portus Dixmuda en andere recent gerealiseerde projecten. Mijn broer, Karel, leraar in het zesde leerjaar in de Vrije Basisschool te Woumen, bedankt om de tijd te willen besteden aan het nakijken van mijn werk. Lies Degandt, voor het helpen verwerken van de verkregen informatie. Als laatste, maar zeker niet minder belangrijk, een dankjewel aan Kurt, mijn verloofde, voor zijn eindeloze geduld en hulp bij het verbeteren van mijn werk.

Inhoudsopgave

Dankwoord.....	1
Inhoudsopgave	2
1 Inleiding.....	4
2 De Ijzer: algemeen.....	6
2.1 Afbakening van het gebied.....	6
2.1.1 Situering	6
2.1.2 Afbakening van het te onderzoeken gebied	7
2.2 Aanbod op de markt	9
2.2.1 Toeristische en recreatieve attracties.....	9
2.2.1.1 Toeristische attracties en bezienswaardigheden	9
2.2.1.2 Recreatie in de Ijzervallei	10
2.2.2 Accommodatie mogelijkheden.....	11
2.2.3 Eet- en drinkgelegenheden	12
2.2.4 Evenementen	13
2.3 Besluit.....	14
3 Visie van de regio Westhoek op de Ijzer.....	15
3.1 Strategisch Beleidsplan Toerisme en Recreatie voor de Westhoek 1999....	15
3.1.1 Wat staat vermeld over de Ijzer in het Beleidsplan?	15
3.1.2 Komt wat er vermeld wordt overeen met de werkelijkheid, wordt het plan gevolgd?.....	17
3.2 Regiocoördinator: Johan Martin, zijn visie	20
3.2.1 De gestelde vraag: Is de Ijzerstreek voldoende belangrijk om als afzonderlijk geheel behandeld te worden?	20
3.3 Toeristische dienst Diksmuide: Peter Demarée, zijn visie	21
3.3.1 De gestelde vraag: Is de Ijzerstreek voldoende belangrijk om als afzonderlijk geheel behandeld te worden?	21
3.4 Besluit.....	22
4 Evolutie van en vraag naar de Ijzerstreek.....	23
4.1 Vraag naar de Ijzerstreek en zijn attracties: De mening van de toeristische diensten.....	23
4.1.1 Vraag naar de Ijzer/Ijzervlakte	23
4.1.2 Meest populaire attracties	24
4.1.3 Vergelijking van de vraag naar de afzonderlijke attracties langs de Ijzer...	26
4.2 De evolutie van de toeristische attracties langs de Ijzer	28
4.3 Besluit.....	30

5	Promotie & productontwikkeling	31
5.1	Promotie van de IJzerstreek en zijn attracties	31
5.1.1	Promotie via (de folders van) de toeristische diensten	31
5.1.2	Promotie via (de folders van) de attracties zelf	31
5.1.3	Promotie door evenementen	32
5.1.4	Promotie via (de folders van) de Westhoek, Westtoer en Toerisme Vlaanderen	33
5.1.5	Promotie door persartikels	33
5.2	Productontwikkeling	35
5.3	Wat is het effect van de promotie op de vraag: de mening van de toeristische diensten	37
5.4	Besluit	38
6	Het statuut van de IJzerstreek – Algemeen besluit	39
6.1	Samenvatting van de bevindingen + mijn conclusie	39
6.2	Zou het statuut van de IJzer kunnen veranderen en zou dit eventueel wenselijk zijn?	42
6.2.1	Kan het statuut van de IJzer veranderen en is dit wenselijk?	42
6.2.2	Wat kan ervoor zorgen dat het statuut verandert?	42
7	Lijst van figuren, tabellen en grafieken	43
8	Bijlagen	44
9	Bronvermelding	63

1 Inleiding

Bij de zoektocht naar een scriptieonderwerp kwam ik eerst terecht bij de toeristische evolutie van de stad Diksmuide aangezien ik daar altijd heb gewoond. Dit onderwerp was echter niet beschikbaar omdat het al aan bod kwam. Mijn volgende idee was het bespreken van alle waterrecreatie op de Ijzer. Algauw bleek dat dit nogal een moeilijk uitvoerbaar idee zou worden. Uiteindelijk ben ik dan samen met de scriptiebegeleiders op het idee gekomen om het statuut van de Ijzestreek binnen de Westhoek te onderzoeken. Hoe belangrijk is de Ijzer als toeristische trekpleister en wat zijn hier de gevolgen van?

Het is mijn bedoeling om erachter te komen of de Ijzestreek als een afzonderlijk geheel kan behandeld worden binnen De Westhoek. En of dit uiteindelijk wel wenselijk is. Hoe belangrijk is de Ijzestreek? Hoe wordt deze streek gepromoot? Wordt er afzonderlijke promotie voor gemaakt? Wat zijn de visies van de mensen in het werkveld? Wordt er aan productontwikkeling gedaan? Hoe populair zijn de verschillende attracties langs de Ijzer? Hoe evolueerde de vraag de voorbije jaren? Dit zijn enkele van de vele vragen waar ik met dit werk een antwoord op probeer te vinden.

Eerst bespreek ik de Ijzer en de omgeving in het algemeen. Ik baken ondermeer het te onderzoeken gebied af en bespreek wat de streek zoal te bieden heeft. De afbakening is gebaseerd op het aanbod rond de Ijzer. Zowel de toeristische als de recreatieve attracties komen aan bod. Daarnaast breng ik de verschillende accommodatievormen en de eet- en drinkgelegenheden in kaart. Ik hou hierbij enkel rekening met het aanbod in de onmiddellijke omgeving van de Ijzer. Dorpen of steden die te ver gelegen zijn van de Ijzer laat ik buiten beschouwing. Ik beëindig met een opsomming van de verschillende evenementen in de buurt van de Ijzer en een besluit.

Vervolgens komt de visie van de regio Westhoek op de Ijzestreek aan bod. Daarvoor bestudeer ik het Strategisch Beleidsplan van de Westhoek. Ik bekijk wat er in vermeld wordt over de Ijzestreek, bespreek of het plan werd gevolgd, welke projecten er wel of niet werden uitgevoerd en de redenen daarvoor. Daarnaast bekijk ik ook of er eventueel zaken werden gerealiseerd die niet in het Beleidsplan opgenomen werden. Om tot een nog beter inzicht te komen heb ik ook de mening van twee personen uit het werkveld verwerkt. Als eerste komt de mening van regiocoördinator Johan Martin aan bod, als tweede die van Peter Demaree, toeristisch deskundige en diensthoofd van de toeristische dienst Diksmuide. Ik vergelijk daarna hun meningen en bespreek die samen met mijn standpunt in een besluit.

In het vierde hoofdstuk ga ik de evolutie en de populariteit na van de verschillende toeristische attracties langs de Ijzer. Dit doe ik aan de hand van de meningen van de toeristische diensten van de steden gelegen langs de Ijzer en van cijfermateriaal van sommige bezienswaardigheden. Enkel over de grotere attracties was er officieel cijfermateriaal te verkrijgen. Voor de andere attracties zijn de conclusies uitsluitend gebaseerd op de persoonlijke meningen van de medewerkers in de toeristische diensten die ik heb verkregen aan de hand van een zelf opgestelde vragenlijst die elke afzonderlijke toeristische dienst van de steden gelegen aan de Ijzer heeft ingevuld. Deze antwoorden heb ik samengevat en vergeleken om tot enkele conclusies te kunnen komen in een besluit waarmee ik het hoofdstuk afsluit.

Hoofdstuk vijf gaat over de promotie van en de productontwikkeling in de IJzerstreek. Ik onderzoek hoe aan promotie en/of productontwikkeling wordt gedaan en welke rol de Westhoek, Westtoer en Toerisme Vlaanderen hierin spelen. Om het effect van de promotie op het aantal bezoekers weer te geven, heb ik ook hier een beroep gedaan op de meningen van de verschillende toeristische diensten via de vragenlijsten en op de cijfergegevens die ik kon verkrijgen. Dit hoofdstuk wordt afgesloten met een besluit.

In het laatste hoofdstuk heb ik de voorgaande items aan elkaar gelinkt om zo een antwoord te formuleren op de vraag: Wat is het statuut van de IJzerstreek in de Westhoek? Ik heb de verschillende bevindingen en meningen samengevat en er mijn persoonlijke conclusie uit getrokken. Daarnaast heb ik me afgevraagd of het statuut van de IJzerstreek zou kunnen veranderen en hoe, maar vooral ook of dit wenselijk is. Als laatste heb ik alle bevindingen en conclusies van mezelf en anderen gebundeld in een algemeen besluit.

2 De Ijzer: algemeen

2.1 Afbakening van het gebied

2.1.1 Situering

figuur 1: situering van de Westhoek in België ¹

figuur 2: situering van de Westhoek in Westvlaanderen ²

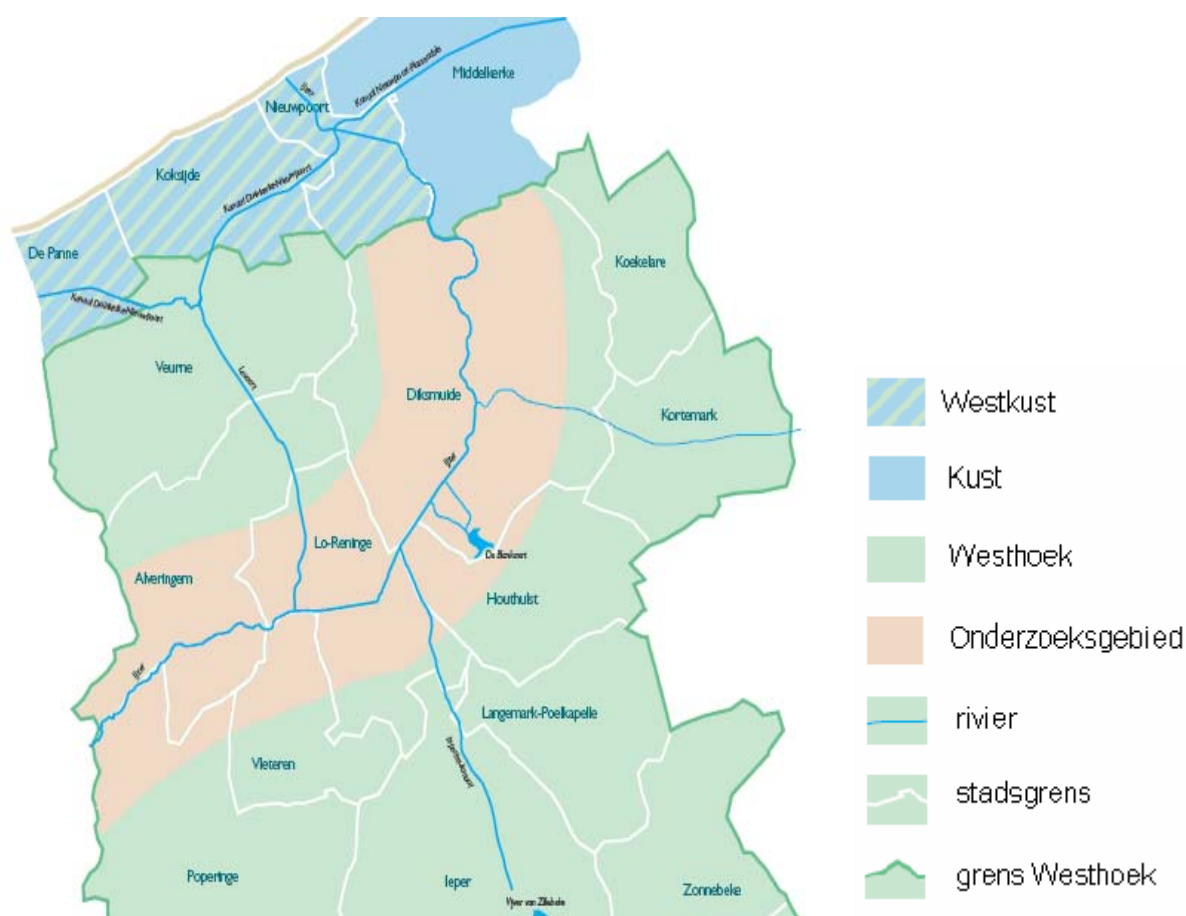
¹ Figuur 1: bron: Strategisch Beleidsplan, Toerisme en Recreatie voor de Westhoek, Provincie West-Vlaanderen, 24 juni 1999, p 15.

² Figuur 2: bron: Strategisch Beleidsplan, Toerisme en Recreatie voor de Westhoek, Provincie West-Vlaanderen, 24 juni 1999, p 16.

De Ijzer situeert zich voor het grootste deel in de Westhoek. De Westhoek bevindt zich in het uiterste westen van België en West-Vlaanderen. De laatste kilometers stroomafwaarts en de monding van de Ijzer bevinden zich in de toeristische regio De Kust, meer bepaald De Westkust. De bron en eerste kilometers van de Ijzer stromen in de Franse toeristische regio Nord-Pas-De-Calais.

De Ijzer komt de Westhoek binnen in Haringe, deelgemeente van Poperinge. De Ijzer stroomt weer uit de Westhoek in Schoorbakke een stille uithoek van Pervijze, deelgemeente van Diksmuide. De Ijzer stroomt door het grondgebied van de steden Poperinge, Alveringem, Lo-Reninge, Vleteren, Houthulst en Diksmuide. Het grootste deel van de Ijzer stroomt op het gebied van Diksmuide, het kleinste op het gebied van Vleteren. Dit zal zich ook uiten in het aanbod, de vraag, de promotie, enzovoort van de Ijzerstreek.

2.1.2 Afbakening van het te onderzoeken gebied

Figuur 3: Afbakening van het onderzoeksgebied ³

Voor mijn onderzoek heb ik mij beperkt tot het stuk van de Ijzervallei gelegen in de Westhoek. De oorsprong in het Franse Nord-Pas-De-Calais en de monding in de toeristische regio De Kust laat ik buiten beschouwing. Ik heb het gebied zo afgebakend omdat het anders veel te omvangrijk zou zijn om te kunnen bespreken. Daarenboven zou het gebied anders ook over meerdere toeristische regio's verspreid zijn wat het verzamelen van de nodige informatie heel moeilijk zou maken. De Ijzerstreek in de Westhoek is op zich al geen gemakkelijke streek om gegevens te vinden over de kleinere attracties.

³ Figuur 3: Bron: Figuur 3 gemaakt op basis van een kaart uit: Strategisch Beleidsplan, Toerisme en Recreatie voor de Westhoek, Provincie West-Vlaanderen, 24 juni 1999, p 25.

Het onderzoeksgebied strekt zicht uit in de onmiddellijke omgeving van en langs beide oevers van de IJzer. Aangezien de afstanden tussen de bezienswaardigheden, de attracties en de vormen van logies, de eet- en drinkgelegenheden en de IJzer soms sterk variëren, is de breedte van het gebied niet op alle plaatsen gelijk. Hierdoor was het moeilijk om een heel precies gebied af te bakenen en heb ik me beperkt tot een eerder ruwe afbakening. Het oranje-roze deel op de kaart geeft ongeveer een beeld van het gebied waarmee ik werk.

Diksmuide is de grootste stad direct gelegen langs de IJzer en is een speciaal geval binnen de afbakening. Deze stad heeft op zich heel veel te bieden, teveel om alles in dit werk te bespreken. Het meeste heeft ook niets te maken met de IJzer en is dus niet relevant voor mijn onderzoek. Er bestaan al vele studies over Diksmuide als toeristische stad. Deze scriptie handelt over een onderzoek van de IJzerstreek dus beperk ik me, wat Diksmuide betreft, tot de bezienswaardigheden die rechtstreeks iets met de IJzer te maken hebben. Ik hou wel rekening met alle accommodatiemogelijkheden en drink- en eetgelegenheden in Diksmuide, maar vermeld wel hoeveel er onmiddellijk aan de IJzer te vinden zijn. Dit omdat bezoekers aan de IJzerstreek in gelijk welk hotel of restaurant terecht kunnen in Diksmuide, gezien de directe ligging aan de IJzer. Alle attracties en bezienswaardigheden in Diksmuide die niet direct aan de IJzer gesitueerd zijn laat ik in dit werk buiten beschouwing.

2.2 Aanbod op de markt

2.2.1 Toeristische en recreatieve attracties

2.2.1.1 Toeristische attracties en bezienswaardigheden

Haringe

Kerkplein en rechteroever Heidebeek: Romeinse overblijfselen
Standbeeld Karel de Blauwer (legendarische smokkelheld uit 19de eeuw)

Roesbrugge

St.-Martinuskerk
Gezellige oude dorpskern

Beveren-aan-de-Ijzer

't Rohardushof: archeologisch aardewerkmuseum
Brouckmolen

Stavele

Sint-Jan Onthoofdingskerk

Pollinkhove

Machuutschans
Machuutkapel
Fintele
Markeymolen
Monument B17
Sint-Bartholomeuskerk + monument gesneuvelden Pollinkhove op het kerkhof

Noordschote

Gedenkplaat aan de onbekende Zouaaf
Kappellekensommegang
Monument gesneuvelden Noordschote

Merkem

Isera-boot
Knokkebrug

Woumen

Natuurreservaat De Blankaart
Ijzerbroeken

Diksmuide

Ijzertoren
Portus Dixmuda
Dodengang
Bloemmolens

Stuivenkenskerke

Natuurgebied: Viconia Kleiputten
Onze-Lieve-Vrouw-Hoekje

2.2.1.2 Recreatie in de Ijzervallei

Fietsroutes

- Schoorbakkefietsroute
- Boterlandroute
- Frontierenfietsroute
- Ijzerbroekenfietsroute
- Fietsroute De Otter
- Mountainbikeroute De Dijkenroute
- Fietsroutenetwerk Westhoek

Wandelroutes

- Beverdijkwandelroute
- Blankaartwandelroute
- Dode Ijzerwandelroute

Paardrijden

- Bloso-centrum De Rhille (Woumen)
- Hof ter Zeedycke (Nieuwkapelle)

Auto-moto routes

- Bachten-de-kuperoute
- Ijzerfrontroute

Regionale landschappen

- Regionaal Landschap Ijzer en Polder

Waterrecreatie

't Buitenbeentje: is uiteindelijk veel meer dan waterrecreatie alleen. 't Buitenbeentje is een organisatie die zich bezighoudt met actieve en sportieve recreatie in de Westhoek, maar ook in Vlaanderen en Frans-Vlaanderen. Vorig jaar ontving 't Buitenbeentje meer dan elfduizendvijfhonderd recreanten voor sportdagen, schoolreizen, educatieve uitstappen, teambuildings, verrassingsreizen, seminars, bedrijfsuitstappen, enzovoort. Ze beschikken over een uitgebreide uitrusting voor onder meer kano en kajak, vlottenbouw, gocart, catamaran, rondvaartboot (model Brugse reien), fietsen en een ruime infrastructuur met zalen van 85 en 160m².

Weststar (vaart tussen Nieuwpoort en Diksmuide)

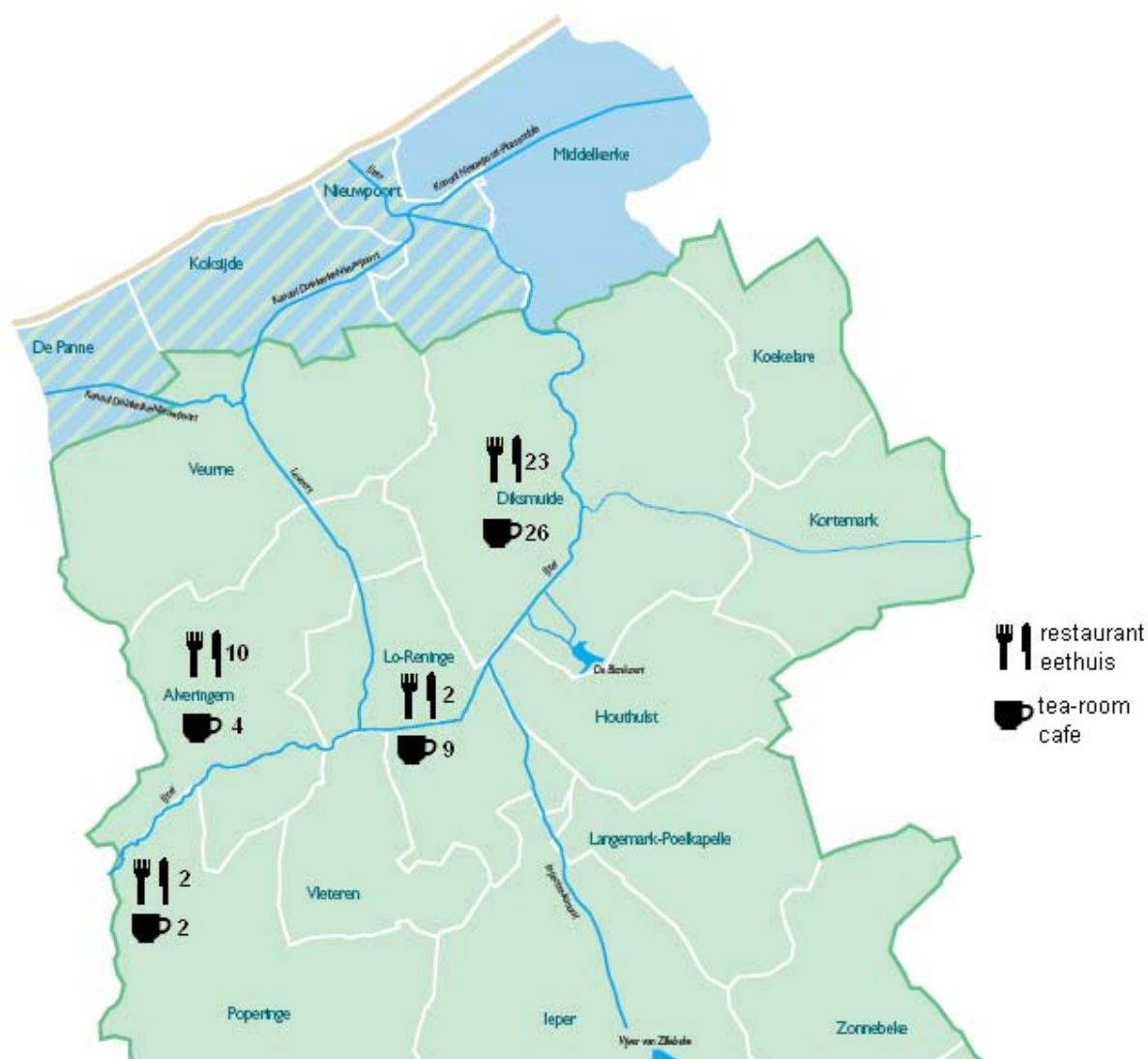
Helikoptervluchten

- Heli-Haven Diksmuide

VZW De Boot

Deze organisatie kun je kort beschrijven als 'een uitvalsbasis voor de Westhoekliefhebber'. Je kunt er terecht voor varen, fietsen, wandelen en huifkarren. Er wordt gewerkt op maat, individueel, per gezin, een kleine groep collega's of grote groepen voor bijvoorbeeld een feest, het kan allemaal. De ecoboot Isera is gesitueerd in Merkem (Houthulst), je kan er terecht voor meer informatie, voor een tentoonstelling over de Ijzer of voor een drankje in de bar. VZW De Boot ontvangt per jaar ongeveer vijftien- tot zeventienduizend bezoekers en is dus een hele belangrijke speler wat recreatie in de Ijzerstreek betreft.

2.2.3 Eet- en drinkgelegenheden

Figuur 5: eet- en drinkgelegenheden in de buurt van de IJzer ⁵

De eetgelegenheden in de onmiddellijke buurt van de IJzer situeren zich vooral op het grondgebied van Diksmuide. Ook Alveringem heeft er een behoorlijk aantal aan te bieden, waarvan het grootste aandeel, 7 restaurants, zich in Beven-aan-de-IJzer bevinden. Van de 23 restaurants gesitueerd in Diksmuide zijn er 17 gelegen in Diksmuide-Centrum, 6 daarvan zijn op minder dan 200m van de IJzer te vinden. Langs de oevers van de IJzer zijn niet zo heel veel drinkgelegenheden, ze zijn vooral te vinden in de dorpen zelf. Toch zijn binnen redelijke afstanden heel wat cafeetjes of tea-rooms te vinden. Hier valt ook weer op dat het deel dat het dichtst bij de Franse grens ligt het minst vertegenwoordigd is en het stuk op het grondgebied van Diksmuide de meeste drinkgelegenheden kan aanbieden. In Diksmuide centrum zijn een 6-tal drinkgelegenheden op minder dan 200m van de IJzer te vinden.

⁵ figuur 5: : bron: Figuur 4 gemaakt op basis van kaart uit: Strategisch Beleidsplan, Toerisme en Recreatie voor de Westhoek, Provincie West-Vlaanderen, 24 juni 1999, p 25.

2.2.4 Evenementen aan of in de nabijheid van de Ijzer

Poperinge - Roesbrugge, Haringe

- Blauwersfeesten

- Blaublues: blues festival

- Vierdaagse van de Ijzer

Alveringem - Beveren, Stavele

- Herfst in Beveren

Lo-Reninge

- Beelden- en poëzieroute Noordoverroute

- Fakkeltocht

- Zomerse Muziekavonden

Houthulst - Merkem

- Gedurende het hele jaar door organiseert VZW De Boot verschillende evenementen

- Bv. De Zomeravonden: couleur locale per fiets

Diksmuide

- Ten Vrede Festival (aan de Ijzertoren)

- Portusdagen

- Scoutrial (vroeger Poldervlottentocht)

- Ijzerbedevaart

- Intocht Sinterklaas (via de Ijzer)

- Vierdaagse van de Ijzer

2.3 Besluit

De Ijzertreek in de toeristische regio Westhoek heeft heel wat te bieden. Er zijn heel wat bezienswaardigheden te bezichtigen vanaf de Franse grens tot aan de grens met de toeristische regio De Kust. De bezienswaardigheden zijn goed verspreid over niet al te lange afstanden van elkaar en er zijn geen grote ‘gaten’ waar niets te zien is.

Er zijn over het hele onderzoeksgebied mogelijkheden tot verschillende vormen van recreatie. De fiets- en wandelpaden en fiets- en wandelnetwerken worden ook nog steeds verder uitgebreid en verbeterd. Een belangrijke speler is hier VZW De Boot die heel wat verschillende recreatiemogelijkheden aanbiedt. Wie ook wat extra's aan het aanbod toevoegt, is de Heli-Haven in Diksmuide waar helikoptervluchten worden aangeboden boven de omgeving.

Over de hele lengte zijn ook verschillende mogelijkheden om te overnachten. Het aanbod hotels is het minst ontwikkeld en beperkt zich in de onmiddellijke omgeving van de Ijzer tot Diksmuide en Lo-Reninge. Vakantiewoningen daarentegen kun je vinden over het hele onderzoeksgebied en zijn de meest voorkomende vormen van logies. Het aanbod van kamers en ontbijt is aanwezig, redelijk verspreid over het hele gebied, maar toch beperkt.

Er zijn heel wat mogelijkheden om honger en dorst te lessen. Het stuk gelegen op het grondgebied Diksmuide heeft echter meer te bieden dan de rest van het onderzoeksgebied samen. Dit is te verklaren door de grootte van de stad Diksmuide die ook onmiddellijk aan de Ijzer grenst.

Ook wat evenementen betreft, heeft Diksmuide het meeste aan te bieden. Enkel de evenementen die op een of andere manier iets met de Ijzer te maken hebben, werden vermeld. VZW De Boot draagt hier ook een belangrijk steentje bij door meerdere evenementen en activiteiten te organiseren gedurende het hele jaar.

Ik kan hier dus besluiten dat de mogelijkheden op alle vlakken redelijk goed aanwezig en verspreid zijn, behalve de hotels. Diksmuide heeft het grootste aanbod zowel wat accommodatie als eet- en drinkgelegenheden, evenementen en toeristische bezienswaardigheden betreft. Er is heel wat te beleven op vlak van recreatie waarbij VZW De Boot een belangrijke rol speelt met vijftien- tot zeventienduizend bezoekers op jaarbasis.

3 Visie van de regio Westhoek op de Ijzer

3.1 Het Strategisch Beleidsplan, Toerisme en recreatie voor de Westhoek 1999

3.1.1 Wat staat vermeld over de Ijzer in het Beleidsplan?⁶

In het strategisch Beleidsplan, Toerisme en recreatie voor de Westhoek 1999 worden de Ijzer en de Ijzerbroeken onder de noemer waardevolle landschappen gerekend. Dat wil zeggen dat de Westhoek het gebied als belangrijk beschouwt op toeristisch en recreatief vlak. Door het bestaan van het Regionale Landschap Ijzer en Polder wordt ook aandacht geschonken aan de Ijzerstreek binnen het geheel van de Westhoek.

In het beleidsplan worden doelstellingen en projecten voor de Westhoek vooropgesteld. Heel wat van de geplande initiatieven zijn in de onmiddellijke omgeving van de Ijzerstreek gelegen. Hieronder volgt een opsomming van de verschillende projecten die op het moment van het samenstellen van het beleidsplan in 1999 gepland of in uitvoering waren en rechtstreeks of onrechtstreeks iets met de Ijzer of de Ijzerstreek te maken hebben.

- Wandelroutes in Roesbrugge, Stavele en Woumen-Merkem
- De Ijzervallei uitbouwen als wandelgebied. “Onder wandelgebied verstaan we duidelijk afgelijnde gebieden van een zekere omvang waar de recreant de mogelijkheid krijgt om aan de hand van een aantal oriëntatiepunten zelf zijn traject te bepalen.”⁷
- Uitwerken van 2 thema’s in de Ijzertoren: de vrede en de Vlaamse ontvoeringsstrijd. Bezoekersonthaal en benedenruimtes vernieuwen, een sterke verwijzing inbouwen naar de Dodengang.
- Bouw en aanleg van een nieuw bezoekerscentrum en ruimere parking voor de Dodengang in Diksmuide.
- Uitwerking van streekbezoekerscentrum in het Bloemmolencolplex in Diksmuide.
- Uitbereiding van de logiescapaciteit vooral wat commercieel verblijfstoerisme betreft, geldend voor de hele Westhoek, dus ook met mogelijk effect op de Ijzerstreek.⁸

⁶ bron: Strategisch Beleidsplan, Toerisme en Recreatie voor de Westhoek, Provincie West-Vlaanderen, 24 juni 1999.

⁷ bron: Strategisch Beleidsplan, Toerisme en Recreatie voor de Westhoek, Provincie West-Vlaanderen, 24 juni 1999, p 23.

⁸ zie bijlage 1. planning voor uitbereiding logiescapaciteit in de Westhoek

Tabel 1: *Doelstelling voor de uitbereiding van de logiescapaciteit tot eind 2002*

Tabel 2: *Maximaal scenario van de te ontwikkelen capaciteit in de Westhoek voor eind 2002*

Tabel 3: *Gematigd scenario van de te ontwikkelen capaciteit in de Westhoek voor eind 2002*

Tabel 4: *Na te streven groei van het verblijfstoerisme in de Westhoek voor eind 2002*

- Realisatie van het hefboomproject Westoria en Streekbezoekerscentrum voor Diksmuide en de Westhoek (realisatie gepland in 2000)
- Verdere uitbouw van de binnenhaven van Diksmuide.
- Creatie van een rondvaartcircuit op de Handzamevaart en de Ijzer met bootjes tot 25 personen: dit veronderstelt pontons bij de instappunten (Post, Vismarkt, IJzertoren, Bloemmolens, Dodengang)
- Creatie van aanlegplaatsen (Ijzer: Fintele, Roesbrugge, Stavele, Elzendamme, Diksmuide, Disengage, Schoorbakke en Nieuwpoort) en vormen van een kanoroutenetwerk
- De verdere afwerking van de toeristische as Ijzer, gepland voor 1999-2000
- Creatie van Fietsroutenetwerk in het poldergebied aan de hand van de te beschermen geel/zwarte bordjes, met als aanvulling het gebruik van fietspaddenstoelen.

Er waren in 1999 dus heel wat plannen om van de Ijzervallei een aantrekkelijkere plaats voor toeristen en recreanten te maken. De projecten zijn heel divers en het gaat om heel wat totaal verschillende toeristische en recreatieve plannen. De vraag is natuurlijk of het plan gevolgd werd en of de voorziene projecten werkelijk uitgevoerd werden.

3.1.2 Werd het Strategisch beleidsplan, Toerisme en Recreatie voor de Westhoek gevolgd?

Hieronder volgen de resultaten van het onderzoek of het Strategisch Beleidsplan uit 1999 gevolgd werd. Welke projecten werden uitgevoerd, welke niet? Zijn er sindsdien projecten uitgevoerd die niet in het beleidsplan vermeld stonden? Ik volg de opsomming uit 3.1.1 om de resultaten weer te geven.⁹

- De wandelroutes in Roesbrugge en Woumen-Merkem werden gerealiseerd en in gebruik genomen. Het gaat om de Dode Ijzerwandelroute in Roesbrugge en de Blankaartwandelroute in Woumen-Merkem.
- De Ijzervallei uitbouwen als wandelgebied: een lange afstandswandelroute is in de maak van Nieuwpoort tot Roesbrugge. Er zijn daarnaast al heel wat lusvormige routes uitgewerkt om een wandelgebied te ontwikkelen aan de oostkant van de Ijzer (Merkem - Woumen - Esen - Keiem - Vladslo) waar zich de meeste trage voetwegels bevinden.
- De verfraaiingswerken van de Ijzertoren werden gerealiseerd, uiteindelijk in meer fases dan de 2 thema's. Er zijn onder andere tentoonstellingen van permanent karakter te bezichtigen. Het bezoekersonthaal en de benedenruimtes zijn vernieuwd en er wordt meer aandacht besteed aan de link met de Dodengang.
- De Dodengang in Diksmuide heeft een nieuw bezoekerscentrum gekregen en ook de parking werd verruimd en vernieuwd.
- De uitwerking van het streekbezoekerscentrum in het Bloemmolencolplex in Diksmuide was uitgevoerd. Dit was een onderdeel van het Westoria-project en werd ondertussen weer gesloten. Er zijn recente plannen voor een toerismecentrum in het stadhuis van Diksmuide (na de verhuis van de andere stadsdiensten) waar het onthaal optimaler kan verlopen. Het is voorlopig wachten op subsidies hiervoor.
- Om tot de conclusie te komen of de beoogde uitbereiding van de logiescapaciteit gehaald werd, heb ik de evolutie van de logiescapaciteit voor de Ijzestreek geschetst. Daarvoor heb ik de cijfers uit 2.2.2 Accommodatie mogelijkheden en cijfers uit het strategisch beleidsplan van 1999¹⁰ vergeleken in tabel 1. Zo geef ik een overzicht op de evolutie van de laatste 6-7 jaar. Het gaat enkel om de logies in de onmiddellijke omgeving van de Ijzer (zie ook inleiding en 2.1.2 afbakening van het te onderzoeken gebied).

⁹ Bronnen: Technische dienst Diksmuide i.v.m. Portus Dixmuda; Peter Demarée, diensthoofd toeristische dienst Diksmuide; Johan Martin, regiocoördinator voor de Westhoek.

¹⁰ Zie bijlage 2: Tabel 5: *overzicht van de logiesaccommodatie in de Westhoek op 31/12/1998*

	31/12/1998	2006
Hotels:		
Poperinge	/	/
Alveringem	/	/
Lo-Reninge	4	4
Houthulst	/	/
Diksmuide	5	5
Kamer en Ontbijt:		
Poperinge	/	/
Alveringem	2	2
Lo-Reninge	1	3
Houthulst	/	/
Diksmuide	4	10
Vakantiewoning:		
Poperinge	/	/
Alveringem	1	9
Lo-Reninge	1	9
Houthulst	/	1
Diksmuide	5	6
Trekkershut:		
Poperinge-Haringe	1	1
Camping:		
Diksmuide	2	1

Tabel 1: evolutie van de logiescapaciteit in de IJzerstreek

In deze tabel valt vooral op dat het aanbod voor huurvakantiewoningen en het aantal kamers en ontbijt gestegen is in vergelijking met 1998. Er is dus wel degelijk een stijging in het logiesaanbod te vinden. Het aantal hotels is gelijk gebleven en 1 camping is ondertussen gesloten.

Omdat er geen officiële doelstellingen of cijfers bestaan wat de IJzerstreek op zich betreft, kan ik niet nagaan of de beoogde groei gehaald werd. Wat ik wel kan besluiten is dat de nagestreefde toename van hotels niet gehaald werd, aangezien er in de laatste 7 jaar geen nieuwe zijn bijgekomen. Hetzelfde kan gezegd worden over toeristische standplaatsen op kampeerterreinen. Wel werd de beoogde stijging van huurvakantiewoningen en het aantal kamers met ontbijt gehaald. De Westhoek blijft hier wel waakzaam om te zorgen dat er geen overaanbod komt en om wildgroei te vermijden.

Wat ook belangrijk is, is dat steeds gewerkt wordt aan de verbetering van de kwaliteit, vooral dan wat de oudere logies betreft. Dit is een proces dat blijft voortduren, de kwaliteit kan altijd beter. Enkele specifieke voorbeelden hiervan in de IJzerstreek zijn het Paxhotel in Diksmuide en Bladelijn in Lampernisse.

- Westoria werd geopend in 2000 en terug gesloten in 2003. Het museum was de nieuwste en grootste binnenhuisattractie in de Westhoek. Er was een hele verdieping te bezichtigen over de Ijzer waar op een virtuele manier de Ijzer gevolgd en ontdekt kon worden. Dit zorgde voor promotie voor de Ijzer als belangrijke toeristische as. Gedurende de drie jaar dat Westoria geopend was, werden ongeveer 150 000 bezoekers ontvangen. Wegens financiële moeilijkheden werd het uiteindelijk terug gesloten in 2003. Sinds kort is er een tijdelijke en gedeeltelijke 'heropening' tijdens weekends en enkele vakantieweken. Er is een tentoonstelling te zien, weliswaar niet van Westhoekniveau, maar wel van lokaal belang.
- Portus Dixmuda werd officieel geopend op 6 oktober 2004 nadat de eerste steen werd gelegd op 28 maart 2003 en wordt uitgebaat door VZW De Ijzervaarders. Ook het recreatiecentrum 't Buitenbeentje hoorde bij dit project en werd met succes gerealiseerd.
- Het netwerk voor kayaks en kano's en het rondvaartcircuit werden niet gerealiseerd. AWZ (Administratie Waterwegen en Zeewezen) is als het ware de 'uitbater' van de waterwegen en dus verantwoordelijk voor ongevallen met kano's en kayaks. Zolang dit wettelijk niet op een andere manier geregeld wordt, wil AWZ aan het netwerk niet verder werken. Hetzelfde geldt voor Westtoer. Als Westtoer aanlegsteigers bouwt, dan is zij verantwoordelijk voor eventuele ongevallen en ook Westtoer wil die verantwoordelijkheid niet dragen.
- De toeristische as Ijzer werd verder afgewerkt met het plaatsen van infolufels in Roesbrugge, Fintele, Fort Knokke, Diksmuide (Frontzate) en Nieuwpoort.
- Het fietsroutenetwerk in de Ijzerstreek werd ontwikkeld en in gebruik genomen. Volgens de toeristische diensten is het een waar succes. Het uitbouwen van dit netwerk heeft voor investeringen in (autovrije) fietspaden gezorgd en wordt ook steeds meer de als basis gebruikt voor arrangementen. Het netwerk funcioneert via de knooppunten bewegwijzering en vingerwijzers langs de grote assen. De fietspadenstoelen zijn deels verwijderd wegens weinig tot geen nut. De oude geel-zwarte wegwijzers worden geherwaardeerd en gerestaureerd want ze maken deel uit van het authentieke patrimonium. Authenticiteit en historiek blijven nu eenmaal een heel belangrijk toeristisch aantrekkingspunt.
- Tenslotte is er ook een project gerealiseerd, heel belangrijk voor de Ijzer en Ijzerstreek, wat niet in het Strategisch Beleidsplan vermeld stond. Het gaat hier om het vormen van het Regionaal Landschap "Ijzer en Polder". Dit heeft gezorgd voor extra aandacht voor de streek.

Hieruit kan ik besluiten dat wel degelijk de meeste projecten uitgevoerd werden, weliswaar met wisselende successen. De grootste teleurstelling was ongetwijfeld Westoria, het grootste succes waarschijnlijk het fietsroutenetwerk. Het regionaal landschap "Ijzer en Polder", wat niet vermeld werd in het Strategisch Beleidsplan heeft ongetwijfeld De Ijzerstreek een duwtje in de rug gegeven samen met de uitwerking van de wandelpaden, Portus Dixmuda en de uitbreiding en verbetering van de logiesmogelijkheden.

3.2 Regiocoördinator Westhoek: Johan Martin, zijn visie¹¹

3.2.1 De gestelde vraag: Is de IJzerstreek voldoende belangrijk om als afzonderlijk geheel behandeld te worden?

Volgens de regiocoördinator van de Westhoek, Johan Martin: “De IJzerstreek kadert in het grotere geheel van de Westhoek. De Westhoek is als regio maar een handdoek groot. Je moet een zeker draagvlak hebben om iets op toeristisch vlak te betekenen en de IJzerstreek zelf is daar te klein voor.

De toekomst ziet er goed uit als de IJzerstreek zich blijft ‘nestelen’ onder de Westhoekkoepel. De Westhoek op zich gaat erop vooruit: meer bezoekers, meer overnachtingen,...

Er wordt geen promotie gemaakt voor de IJzerstreek als geheel, het behoort tot de toeristische regio de Westhoek. Door het bestaan van het Regionaal Landschap IJzer en Polder wordt daar uiteraard wel de aandacht op gevestigd. Doch de IJzerstreek op zich is te klein om een volwaardig toeristisch gebied te zijn. Het heeft dus weinig zin om promotie te voeren voor de IJzerstreek als afzonderlijk geheel.”

Besluit:

Het is duidelijk dat de heer Johan Martin de IJzerstreek niet als afzonderlijk geheel zou behandelen. De streek is er niet groot genoeg voor en heeft niet het toeristische draagvlak dat nodig is om iets te kunnen betekenen binnen het toerisme.

Hij ziet de toekomst voor de IJzerstreek wel positief, zolang het blijft ‘draaien’ binnen het kader van de Westhoek. De IJzerstreek kan zo de voordelen meepikken van de grotere organisatie. Veel van wat de Westhoek doet, heeft uiteraard ook impact op de IJzerstreek.

De Westhoek is op zich geen grote Toeristische Regio. Om er dan nog een deel van ‘af te splitsen’ is mogelijk geen goed idee. Niet voor de IJzerstreek, omdat het te klein is om op eigen benen te kunnen functioneren, en niet voor de Westhoek omdat die nu goed draait en erop vooruit gaat als geheel. Het stijgende aantal bezoekers en het stijgende aantal overnachtingen is hiervan een bewijs. De verschillende onderdelen van de Westhoek hebben invloed op elkaar en op het geheel. Als de cijfers voor één deel vooruit gaan, heeft dit een positieve invloed op de Westhoek op zich en zo ook op de andere delen ervan.

¹¹ zie bijlage 3: blanco vragenlijst Johan Martin en Peter Demarée

3.3 Toeristische dienst Diksmuide: Peter Demarée, zijn visie¹²

3.3.1 De gestelde vraag: Is de IJzerstreek voldoende belangrijk om als afzonderlijk geheel behandeld te worden?

Volgens het hoofd van de toeristische dienst Diksmuide, Peter Demarée: “Binnen de Westhoek is de IJzer belangrijk als concept, maar het mag er niet naast gaan staan. De IJzer is geen toeristisch begrip maar wel een historisch belangrijke rivier. Er zou een evenwicht gezocht moeten worden om de IJzerstreek zo naar voren te brengen dat het de Westhoek als geheel vooruit helpt en toch een bepaald statuut voor zichzelf behoudt.

De IJzerstreek moet als product binnen het merk De Westhoek behandeld worden. Er mag promotie voor gemaakt worden als onderdeel van de Westhoek, maar niet als tweede naam voor dezelfde streek. De IJzerstreek zou volgens mij meer gepromoot mogen worden om ‘hetzelfde’ statuut te krijgen als bijvoorbeeld Heuvelland binnen de Westhoek. Ook de naam ‘Diksmuide-aan-de-IJzer’ mag meer naar voren gebracht worden. Dit alles zou kunnen gebeuren door een aangepaste marketingcampagne en door een stijging van de productontwikkeling rond de IJzer als thema.

De IJzerstreek kende de laatste jaren weer een opleving door nieuwe spelers zoals ‘t Buitenbeentje en VZW De Boot. Ook het vernieuwen van de camping De IJzerhoeve speelt hier een rol. Daarnaast is er ook het project dat nog in zijn babyschoenen staat: het ontwikkelen van de KTA Hoeve met eventueel een bezoekerscentrum rond de IJzer. Ook dit zou weer een extra duw kunnen geven voor de heropleving van de IJzerstreek.

De Westhoek trekt in het noorden de toeristen vooral aan door zijn opmerkelijke natuur, in het zuiden door het oorlogsverleden. Het zou geen goede zaak zijn om dit op te splitsen. De IJzerstreek zou wel een ‘subtitel’ mogen vormen in de Westhoek.

De IJzervallei is een belangrijke toeristische as. Ook de horeca zou hier meer rechtszekere mogelijkheden moeten krijgen op het platteland. Ik vergelijk dit met een skigebied in de Alpen. Stel je dat eens voor zonder de gezellige Alpenstuben in de oude hoeves en stallingen op de hellingen.... Dit maakt het recreëren pas compleet !”

Besluit:

De heer Peter Demarée ziet voor de IJzerstreek wel een plaatsje, zolang het binnen het concept De Westhoek blijft. Er mag meer promotie voor gemaakt worden als het dient om de hele streek te begunstigen en niet om er als individueel geheel naast te gaan staan. De mensen komen voor de Westhoek, de IJzerstreek kan een middel zijn om ze te lokken, om ze te overhalen om een bezoek te brengen.

Hij vindt het een goede zaak dat de IJzerstreek weer de laatste jaren weer wat opleeft en vindt dat dit aangemoedigd moet worden door het ondersteunen van nieuwe projecten. Ook bijvoorbeeld door de klemtoon, wat Diksmuide betreft, wat meer te leggen op Diksmuide-aan-de-IJzer en productontwikkeling met de IJzer als thema te stimuleren. Meer mogelijkheden voor onder andere horecazaken zouden meer dan welkom zijn. Zolang het binnen de overkoepeling van de Westhoek blijft, verdient de IJzerstreek, volgens Peter Demarée, een ‘zelfde’ statuut als bijvoorbeeld Heuvelland. Heuvelland die toch een heel sterke naam heeft en aantrekkingspool is voor het zuiden van de Westhoek.

¹² zie bijlage 3: blanco vragenlijst Johan Martin en Peter Demarée

3.4 Besluit

Er waren een behoorlijk aantal projecten en doelstellingen te vinden in het Strategisch Beleidsplan, Toerisme en Recreatie voor de Westhoek 1999 en ook een aanzienlijk deel ervan werd gerealiseerd.

De belangrijkste gerealiseerde projecten zijn:

- Het fietsroutenetwerk in IJzer en Polderstreek
- Portus Dixmuda
- Aanleg nieuwe wandelroutes in Roesbrugge en Woumen
- Vernieuwing bezoekerscentra voor de Dodengang en Ijzertoren
- Realisatie van het Regionaal Landschap "IJzer en Polder"

De sluiting van Westoria na amper 3 jaar was waarschijnlijk wel de grootste tegenslag. Dit was echter volledig buiten de wil van de Westhoek. Jammer genoeg was het de financiële kant die het project de das om deed. In zijn korte bestaan heeft Westoria wel honderdvijftigduizend bezoekers over de vloer gehad en het heeft zo zijn rol als hefboom voor de Westhoek zeker vervuld. Een oplossing voor het project is er niet, ook niet nu er een tijdelijke 'heropening' met een kleinschalige tentoonstelling is.

Er is dus wel aandacht vanuit de Westhoek voor de IJzerstreek, maar in beperkte mate. De Westhoek als geheel is het uitgangspunt, de IJzerstreek een middel om mogelijkwerwijs toeristen aan te trekken. Er zijn inspanningen om de streek aantrekkelijker te maken, de accommodatie te verbeteren en uit te breiden en om nieuwe projecten op gang te trekken en te realiseren.

Volgens regiocoördinator Johan Martin is de IJzerstreek op zich niet groot genoeg om als afzonderlijk geheel behandeld te worden. Het zou een slechte zaak zijn om een afsplitsing toe te laten, zowel voor de IJzerstreek als voor de Westhoek. De toekomst voor de IJzerstreek ziet hij wel positief aangezien de Westhoek er in zijn geheel op vooruitgaat en daarin ook de IJzervlakte meeneemt.

Volgens Toeristisch Deskundige Peter Demarée mag er wel meer aandacht besteed worden aan de IJzerstreek, maar enkel als dit gebeurt binnen het overkoepelende kader van de Westhoek. Hij moedigt de opleving van de streek aan en staat achter meer productontwikkeling met de IJzer als thema. De IJzerstreek mag zodanig gepromoot worden dat het hetzelfde statuut krijgt van bijvoorbeeld Heuvelland, zolang het gezien wordt als een 'subtitle' van de Westhoek.

Mijn mening:

De Westhoek neemt een eerder terughoudende houding aan wat het statuut van de IJzerstreek als afzonderlijk geheel betreft. De streek mag onder geen enkele voorwaarde naast de toeristische regio De Westhoek gaan staan. Ik denk ook dat het niet genoeg impact, grootte en kracht heeft om op eigen benen tussen de andere spelers te staan. Het is een onderdeel van de Westhoek en dat moet ook zo blijven.

Er zou wel meer promotie kunnen gemaakt worden om zo niet enkel meer toeristen te lokken naar de IJzerstreek, maar ook naar de Westhoek als geheel. De IJzerstreek zou misschien een sterkere schakel kunnen vormen binnen de Westhoek, mits de juiste aanpak. Het is een heel aantrekkelijke streek en ze heeft veel te bieden. Er is zowel natuur- als oorlogstoerisme te vinden, er zijn heel wat recreatiemogelijkheden en enkele degelijke organisaties op vlak van recreatie die hun best doen om de streek te doen bloeien. Voorbeelden daarvan zijn VZW De Boot en 't Buitenbeentje. Misschien kan de IJzerstreek niet functioneren als zelfstandige toeristische regio, maar het is zeker een streek die heel wat kan bijdragen aan het stijgende succes van de Westhoek. En die dit volgens mij nu ook al doet...

4 Evolutie van en vraag naar Ijzestreek

4.1 Vraag naar de Ijzestreek en zijn attracties: De mening van de toeristische diensten¹³

Aan de hand van enkele vragen heb ik de meningen verzameld van de toeristische diensten van de steden gelegen langs de Ijzer: Poperinge, Alveringem, Lo-Reninge, Vleteren, Houthulst en Diksmuide. Alle antwoorden in verband met de vraag naar de Ijzestreek werden gebundeld, vergeleken en samengevat in dit hoofdstuk. Alle antwoorden in verband met promotie zijn te vinden in hoofdstuk 5.

4.1.1 Vraag naar de Ijzer/Ijzervlakte

	Alveringem	Vleteren	Houthulst	Poperinge
1/maand			x	
x1/maand	30x/maand			
1/week				
x1/week	7x/week			
-1/maand		x		x
nooit				

	Lo-Reninge	Diksmuide
1/maand		
x1/maand		50x/maand
1/week		
x1/week		
-1/maand		
nooit	X	

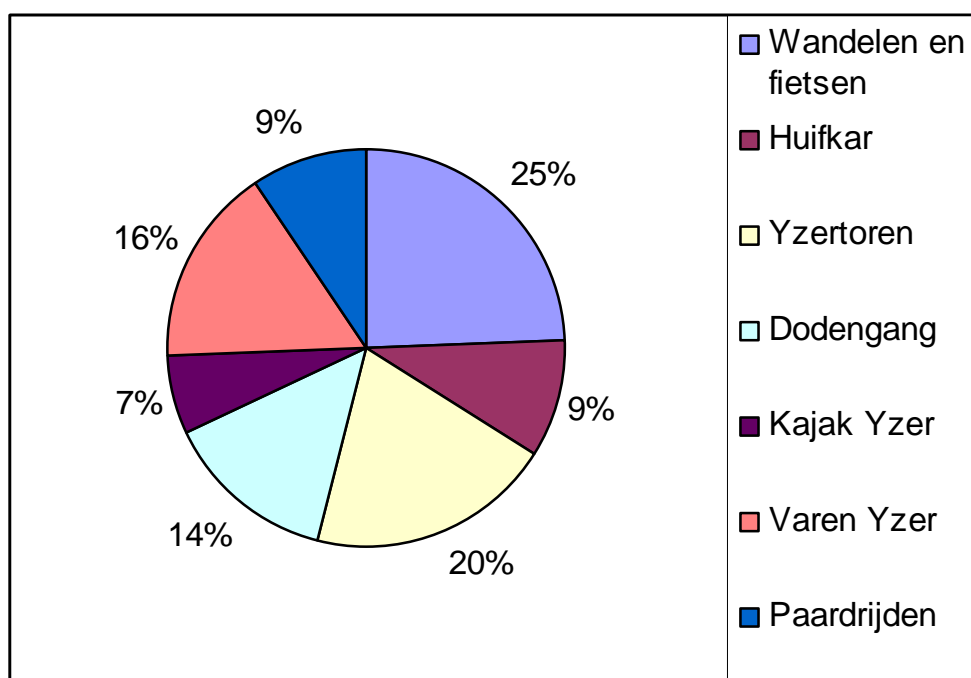
Tabel 2: algemene vraag naar Ijzervlakte als geheel

¹³ Bron: Toeristische diensten van Alveringem, Poperinge, Vleteren, Houthulst, Lo-Reninge en Diksmuide. Zie ook bijlage 4: blanco vragenlijst voor de toeristische diensten.

In de gemeente Alveringem is er een grote vraag naar informatie over de Ijzestreek: gemiddeld 1 keer per dag. In Diksmuide is dit iets meer, ongeveer 50 keer per maand. In Houthulst wordt één keer per maand geïnformeerd naar de Ijzer en in Poperinge, Vleteren en Lo is er bijna geen vraag naar informatie over de Ijzer. Dit kan verklaard worden doordat de oppervlakte ingenomen door de Ijzervlakte niet zo groot is in die gemeenten en de attracties langs de Ijzer minder van belang zijn.

De grote vraag in Alveringem is te danken aan de openstelling van het Eversambos (gelegen in de Ijzervallei- Stavele) in oktober 2005 tijdens de week van het bos. De typische Vlaamse kroeg, 't Hof Van Commerce te Stavele, die bezocht wordt in combinatie met een wandeling of huifkartocht, is ook een grote toeristische trekpleister gelegen in de buurt van de Ijzer. De grote vraag in Diksmuide kan uitgelegd worden door de belangrijke attracties en recreatiemogelijkheden zoals bijvoorbeeld de Ijzertoren, de Dodengang, de binnenhaven Portus Dixmuda en 't Buitenbeentje.

4.1.2 Meest populaire toeristische attracties

Grafiek 1: vergelijking van de vraag naar de meest populaire attracties langs de Ijzer

Deze grafiek geeft weer in welke mate er voor welke attracties of recreatiemogelijkheden interesse is als er naar de Ijzestreek gevraagd wordt. Hierbij wordt enkel rekening gehouden met de belangrijkste attracties en recreatiemogelijkheden. 25% van alle mensen die vragen naar een attractie langs de Ijzer, vraagt naar wandel- en/of fietsmogelijkheden. Dit percentage is heel hoog en bewijst dat wandel- en fietsrecreatie goed scoort in de Ijzervallei. Het uitwerken van een fietsnetwerk en het openen van enkele nieuwe wandelpaden gedurende de voorbije jaren heeft hier zeker toe bijgedragen.

De vraag naar de Ijzertoren valt ook op een positieve manier op en neemt maar liefst 20% in. Samen met de 14% van de Dodengang zorgt dit oorlogstoerisme voor 34% van de vraag naar attracties langs de Ijzer. Dit valt eenvoudig te verklaren doordat het de twee grootste en bekendste attracties langs de Ijzer zijn.

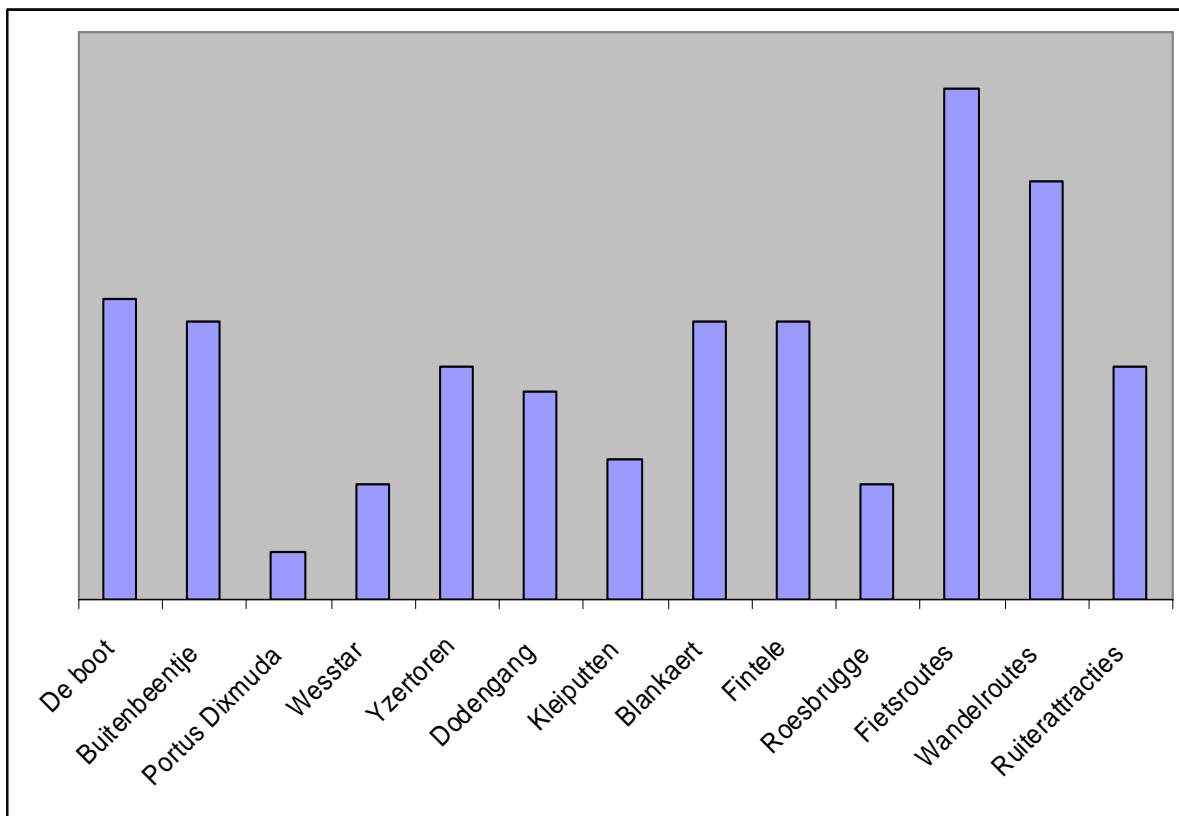
Niet alleen het fietsen en wandelen scoren als recreatie goed, ook naar varen op de Ijzer wordt heel regelmatig gevraagd. Dit is voor een deel te danken aan de groeiende bekendheid van VZW De Boot die elk jaar een groot aantal recreanten naar de Westhoek lokt. In Diksmuide is er ook een geregelde vraag naar de Weststar en naar Portus Dixmuda wat ook een steentje bijdraagt aan de populariteit van het varen op de Ijzer.

Kayak- en kanovaren doen het iets minder goed met 7%, maar er wordt wel meer naar gevraagd in Lo-Reninge, Alveringem en Diksmuide dan in de andere gemeenten. Voor Alveringem is dat kano- en kayakvaren in het algemeen, voor Lo-Reninge en Diksmuide gaat het vooral over 't Buitenbeentje.

Paardrijden en huifkartochten blijken na kayak op de Ijzer het minst gevraagd te worden, al halen ze beide toch elk 9% van de totale vraag.

Het valt vooral op dat de vraag naar de verschillende attracties logisch verdeeld is. De grote attracties scoren heel goed en de steeds groeiende wandel- en fietsnetwerken trekken ook heel wat bezoekers aan. Het is duidelijk dat deze vormen van recreatie in de lift zitten.

4.1.3 Vergelijking van de vraag naar de afzonderlijke attracties langs de Ijzer

Grafiek 2: vergelijking van de vraag naar de afzonderlijke attracties langs de Ijzer

Deze grafiek geeft een vergelijking van de gemiddelde vraag naar de verschillende attracties langs de Ijzer weer. Naar de fiets- en wandelroutes wordt in de meeste gemeenten meerde malen per week gevraagd. Ze zijn duidelijk de populairste attractie in de IJzerstreek. Enkel in Poperinge is de frequentie lager: slechts een aantal keren per maand.

De vraag naar De Boot en het Buitenbeentje scoort goed, maar de frequentie van de vraag varieert sterk van gemeente tot gemeente. In Houthulst en Lo worden deze attracties minimaal 1 maal per maand gevraagd, terwijl er in Vleteren niet echt vraag naar is. In Diksmuide wordt dan weer bijna nooit naar De Boot gevraagd maar wel gemiddeld 3 keer per week naar 't Buitenbeentje.

De IJzertoren en de Dodengang scoren goed in Alveringem, in Lo en in Diksmuide, maar opmerkelijk minder in Vleteren. Naar het natuurreservaat De Blankaert wordt overal meerdere keren per maand gevraagd, behalve in Poperinge en Vleteren. Naar Fintele, het gehucht waar de Lo-vaart uitmondt in de Ijzer, wordt in Alveringem, Houthulst en Lo-Reninge meerdere keren gevraagd. Diksmuide, Poperinge en Vleteren krijgen die vraag praktisch nooit.

De vraag naar Portus Dixumda en de Weststar is beperkt tot minder dan 1 maal per maand voor alle gemeenten behalve in Diksmuide waar ongeveer 2 keer per maand naar Portus Dixmuda gevraagd wordt en 10 keer per maand naar de Weststar.

Gemiddeld ligt de vraag naar bovenstaande attracties het hoogst in Alveringem, Houthulst en Diksmuide. In Poperinge en Vleteren is de vraag het kleinst. Dit is te verklaren doordat deze steden minder met de Ijzer te maken hebben. Er is slechts een kleine oppervlakte Ijzervallei op hun grondgebieden en de steden concentreren zich meer op andere toeristische vlakken.

4.2 De evolutie van de toeristische attracties langs de IJzer

Er zijn enkel officiële cijfers van de grootste attracties langs de IJzer, namelijk de Ijzertoren, de Dodengang en Westoria. Wat de rest betreft, baseer ik mij uitsluitend op de meningen van de verschillende toeristische diensten in kwestie.

Jaartal	Bezoekers Ijzertoren	Bezoekers Dodengang	Bezoekers Westoria	Totaal
1995	26 864	11 867		38 731
1996	29 619	19 909		49 528
1997	36 747	46 418		82 165
1998	46 999	53 346		100 345
1999	67 979	70 659		138 638
2000	69 636	53 045	30 155	152 836
2001	76 593	64 567	55 801	196 961
2002	75 004	56 352	45 180	176 536
2003	80 023	61 292	Gesloten begin 2003	141 315
2004	78 464	77 026		155 490
2005	79 757	76 240		155 997

Tabel 3: Bezoekersaantallen Ijzertoren, Dodengang en Westoria 1995-2005¹⁴

In 1995 en 1996 ligt het bezoekersaantal van zowel de Ijzertoren als de Dodengang bijzonder laag. Dit is te verklaren door herstellingswerken en sluitingsperiodes.

In 1997 stijgt het aantal bezoekers van de Ijzertoren door de heropening na een stevige opknapbeurt. Het aantal bezoekers voor de Dodengang is meer dan verdubbeld. Dit kan verklaard worden doordat de toegang tot de Dodengang vanaf dat jaar gratis was.

Vanaf 1998 stijgt het aantal bezoekers voor de Ijzertoren heel sterk. Dit is te danken aan het vernieuwde museum. Op 24 juni 2000 opent de grootste binnenhuisattractie in de Westhoek haar deuren en zorgt meteen voor meer dan 30 000 bezoekers in het eerste jaar. Ook de volgende 2 jaren blijft Westoria heel wat kijklustigen aantrekken. Westoria heeft een positieve invloed gehad op de hoeveelheid toeristen in de IJzerstreek. Het aantal bezoekers voor de Ijzertoren en de Dodengang gaat mee omhoog.

¹⁴ Bron cijfermateriaal: Toeristische dienst Diksmuide

De Ijzertoren beleefde zijn hoogtepunt in 2003 met meer dan 80 000 bezoekers, maar kende een lichte daling in zowel 2002 als 2004. De Dodengang onderging ook een lichte daling in 2002 maar bleef daarna weer stijgen en zorgt ondertussen voor bijna evenveel bezoekers als de Ijzertoren. Dit kan te verklaren zijn doordat de Ijzertoren en de Dodengang beter samenwerken en er betere verwijzingen zijn naar elkaar, waardoor meer bezoekers de beide gecombineerd bezoeken.

In 2005 nadert de Ijzertoren weer het aantal bezoekers van het topjaar 2003. Het cijfer van de Dodengang is in 2005 wat gedaald, maar als je de totaalcijfers bekijkt is er toch een algemene stijging te zien in vergelijking met de voorgaande jaren.

Mening van de toeristische diensten:

Alle toeristische diensten zijn het erover eens dat er de laatste jaren een positieve evolutie is geweest. Het aantal bezoekers is overal gestegen. Volgens de toeristische dienst van Diksmuide is er na een daling rond 1998, toen er meer promotie voor de Westhoek werd gemaakt en minder voor de Ijzerstreek, weer een stijging te bemerken. Dit zou komen doordat de Ijzerstreek weer meer als apart geheel wordt gepromoot. In de stadsbrochure van Diksmuide heeft de Ijzer zelfs een volledige pagina gekregen.

Poperinge schrijft de stijging toe aan recent ontwikkelde initiatieven zoals het Dode Ijzerpad in Roesbrugge, de Fietsroute De Otter en het Fietsnetwerk. De stijging van het aantal toeristen is volgens de toeristische dienst van Vleteren te verklaren door de stijgende publiciteit voor de Westhoek, het fietstoerisme dat in de lift zit en het feit dat er heel wat meer mogelijkheden zijn dan 10 jaar terug. Loo-Reninge sluit zich hierbij aan: meer promotie in en voor de Westhoek en meer attracties zorgden voor meer bezoekers.

Ook Houthulst vindt de stijging het logische gevolg van de toename van het aantal recreatie- en bezoekmogelijkheden. In Alveringem is het stijgende aantal toeristen volgens de toeristische dienst vooral te danken aan het fietsenroutenetwerk en het recent openstellen van het Bos van Eversam.

4.3 Besluit

De algemene vraag naar de Ijzervlakte als geheel is heel laag tot zelden voorkomend in Vleteren, Poperinge en Lo-Reninge. In Houthulst wordt toch af en toe, ongeveer 1 keer per maand, naar de Ijzerstreek geïnformeerd door toeristen. Opvallend is dat in Diksmuide en Alveringem wel heel regelmatig, ongeveer dagelijks, naar de Ijzervallei wordt gevraagd. Wat Diksmuide betreft, zou dit kunnen te danken zijn aan de gestegen promotie in onder andere de stadsbrochure van Diksmuide voor de Ijzer en het Regionaal Landschap Ijzer en Polder. De toeristische dienst van Alveringem gaf zelf een aantal redenen die de hoge vraag zouden kunnen verklaren: het openstellen van het Eversambos, gelegen in de Ijzervallei (Stavele) en de typische Vlaamse kroeg (ook gelegen in Stavele) die vaak bezocht wordt door families in combinatie met een wandeling of huifkartocht in de buurt van de Ijzer.

De Ijzertoren en de Dodengang zijn gedurende de laatste 10 jaar duidelijk populairder geworden. De vele herstellings- en vernieuwingswerken hebben uiteindelijk hun vruchten afgeworpen en heel wat meer bezoekers aangetrokken. Ook de betere samenwerking tussen beide heeft een positieve invloed gehad op het aantal bezoekers. Uiteindelijk haalde de combinatie van deze twee oorlogsmonumenten 34% van de totale vraag naar de populairste attracties langs de Ijzer.

Dezelfde trend is te zien voor de andere attracties en gemeenten. Alhoewel er geen officiële cijfers bijgehouden worden. Er is een duidelijke stijging te merken volgens alle toeristische diensten. De redenen hiervoor zijn het toenemende aantal bezoekmogelijkheden en meer promotie, zowel door en voor de Westhoek maar ook meer promotie voor de Ijzerstreek als geheel. Daarnaast was het stijgende fietstoerisme met daarop aansluitend het recent ontwikkelde fietsenrouten netwerk een veel genoemde oorzaak voor het stijgende aantal toeristen.

Opvallend is dat de vraag naar attracties langs de Ijzer heel laag is in Vleteren en Poperinge. Hieruit blijkt dat hun 'toeristische focus' niet de Ijzer of Ijzervlakte is, maar slechts een kleinere rol speelt. Toch was het zo dat ook zij de stijgende belangstelling voor de Ijzer en zijn attracties hebben gevoeld.

Uit de grafiek in 4.1.3 blijkt dat naast de fiets- en wandelroutes de toppers de Blankaart, Fintele, De Boot en 't Buitenbeentje waren. Maar naar elk van deze attracties werd in sommige steden zelden tot nooit gevraagd. De vraag naar de afzonderlijke attracties verschilt dus sterk van stad tot stad. Dit is uiteindelijk logisch, in de respectievelijke steden wordt telkens het meeste gevraagd naar de dichtsbijgelegen attracties of recreatiemogelijkheden.

5 Promotie en productontwikkeling

5.1 Promotie van de Ijzestreek en zijn attracties

5.1.1 Promotie via (de folders van) de toeristische diensten¹⁵

- In de stadsbrochures van Diksmuide, Lo-Reninge en Alveringem wordt de Ijzer in de kijker gezet. Alveringem promoot waterrecreatie en toervaarten, de Ijzer wordt vermeld in de brochure en op enkele van de sfeerfoto's is de Ijzervallei te zien.

In de brochure van Lo- Reninge wordt het gehucht Fintele aangeprezen waar het sassenscomplex uit 1827 te zien is. Daarnaast wordt ook aandacht besteed aan natuurexploratie en in het bijzonder aan de Ijzerbroeken tussen Haringe en Diksmuide, de natte polders die een groot natuurgebied vormen met een enorme rijkdom aan watervogels.

De stadsbrochure van Diksmuide besteedt een pagina aan de Ijzer en het Regionale Landschap "Ijzer en Polder" waarbij de klemtoon wordt gelegd op de zorg voor de natuur, het landschap en het erfgoed.¹⁶

- De gemeente Houthulst heeft de voorbije jaren vooral veel promotie gemaakt voor VZW De Boot, gesitueerd in Merkem, deelgemeente van Houthulst. Dit via televisie (Vlaanderen Vakantieland), tijdschriften, kranten, ... Maar ook klantgerichte mailings via de post en e-mail.
- Het voorbije jaar werd door de dienst voor toerisme in Alveringem promotie gemaakt voor de openstelling van het Eversambos (gelegen in de Ijzervallei te Stavele) in samenwerking met Bos en Groen; Regionaal Landschap Ijzer en Polder en voor de opening van het fietsroutenetwerk Westhoek in samenwerking met recreatie gebiedswerking Westhoek.

5.1.2 Promotie via (de folders van) de attracties zelf

- VZW De Boot promoot zichzelf via hun website www.deboot.be. Ze maken regelmatig gebruik van de media (onder andere via mediafiguren Johan Museeuw en Prins Laurent).
- 't Buitenbeentje steunt vooral op mond-aan-mond reclame. Ze hebben ook een eigen folder en organiseren arrangementen in samenwerking met andere couleur locale, zo wordt een netwerk gevormd waarbij de een de ander promoot en omgekeerd.
- Portus Dixmuda wordt gepromoot via Stadslink Diksmuide, een toeristisch circuit langs de belangrijkste bezienswaardigheden in de stad.

¹⁵ bronnen: Toeristische diensten van Alveringem, Poperinge, Vleteren, Houthulst, Lo-reninge en Diksmuide.
Zie ook bijlage 4: blanco vragenlijst voor de toeristische diensten.

¹⁶ zie Bijlage 5: Promotie voor Regionaal Landschap "Ijzer en Polder"

- De Weststar maakt promotie door middel van een eigen folder en website. Ze verschijnen in verschillende folders van gemeenten langs de IJzer en aan de kust. Ze werken samen met de Lijn en de Kusttram. Weststar doet ook geregeld mailings naar scholen en andere groeperingen die eventueel interesse zouden kunnen hebben.
- De Ijzertoren promoot zichzelf vooral via acties, beurzen, workshops en heel wat evenementen. Advertenties gebeuren in samenspraak en samenwerking met de stad Diksmuide. Ze kopen bijvoorbeeld een bepaalde pagina voor een advertentie en gebruiken er elk de helft van. Dit is onder andere te zien op pagina 138 van Westhoekjes 2005 waar Stadslin Diksmuide en de Ijzertoren een pagina-advertentie delen.
- De Dodengang voert heel weinig promotie, er is een folder ervan te verkrijgen in het onthaal en in de toeristische dienst van Diksmuide. Vorig jaar kwam de Dodengang even in de media door de opening van het nieuwe bezoekerscentrum. Deze weinige promotie is te verklaren doordat de Dodengang een militair domein is en wordt uitgebaat door het leger.
- Het natuurgebied De Kleiputten in Stuivenkenskerke houden hun aandacht vooral bij het product zelf en voeren niet veel promotie. Het behouden van het natuurgebied is belangrijker dan de bezoekers. Er is wel een folder over te vinden in de toeristische diensten.
- Natuurpunt Vzw verzorgt heel wat van de promotie van de Blankaart, bijvoorbeeld in het magazine Natuurpunt. Er is ook een internetsite, er is de promotie via persberichten en via de stadsfolder van Diksmuide, onder andere in verband met de dag van de natuur. Ook de scholen worden op de hoogte gebracht van de geleide activiteiten op het domein en de tijdelijke en permante tentoonstellingen in het kasteel.
- Westoria was de voorbije jaren één van de meest gepromootte attracties in de Westhoek. Er werd publiciteit gemaakt via folders, website, media, toeristische diensten, enzovoort.

De verschillende attracties hebben elk hun eigen manier van promotie voeren. En gezien de algemene stijgende bezoekerscijfers lijkt dit ook zijn effect te hebben. Een aantal van de attracties hebben ondanks de weinige promotie die ze voeren toch een steeds stijgend aantal bezoekers. Een goed voorbeeld hiervan is de Dodengang (bezoekerscijfers hiervan zie tabel 3 onder 4.2 De evolutie van de toeristische attracties langs de IJzer).

5.1.3 Promotie door evenementen

Er zijn heel wat evenementen te vinden langs de IJzer die door de aandacht van de media voor promotie van de IJzerstreek zorgen. De evenementen trekken niet alleen de media aan maar ook heel wat mensen, niet enkel lokale bevolking maar ook veel bezoekers van buiten de regio. Ze zijn dus van groot belang voor de promotie van de regio.

De belangrijkste en grootste evenementen in de buurt van de IJzer zijn:

- Blauwerfeesten
- Vierdaagse van de IJzer
- Ten Vrede festival
- Scoutrial
- IJzerbedevaart
- Portusdagen

5.1.4 Promotie via (de folders van) de Westhoek, Westtoer en Toerisme Vlaanderen

De overkoepelende organisaties promoten voortdurend Vlaanderen, West-Vlaanderen en de Westhoek. Door deze promotieacties worden ook dikwijls de Ijzestreek en (één van) de attracties al dan niet bewust 'meegepromoot'. In de algemene brochures, zeker wat die over de Westhoek betreft, komt de Ijzestreek ook aan bod.

Brochures de Westhoek - Westtoer:

- Recreatiegids West-Vlaanderen
- Logiesgids De Westhoek
- Westhoekjes
- 'Den Grooten Oorlog in de Westhoek', informatieve pocket over de 1ste wereldoorlog met foto's en kaartje.
- 'Fiets- en Wandelkrantje' WESTHOEK 2006' Je vindt er beknopt alle informatie over het fiets- en wandelnetwerk met knooppunten, over lusvormige routes en verblijfsarrangementen.
- 'Fietsen & Genieten' - krant WEST-VLAANDEREN 2006

Kaarten Westtoer:

- Kaart West-Vlaanderen Fietsen en Wandelen
- Toeristische vaargids
- Toeristische vaarkaat

Promotie via Toerisme Vlaanderen

- Vlaanderen Vakantieland: verschillende arrangementen in de Ijzestreek (zie 5.2 Productontwikkeling)

5.1.5 Promotie door persartikels

Artikels die in kranten of magazines verschijnen kunnen zowel positief als negatief zijn, maar ze vestigen de aandacht op de streek. Dit is ook een belangrijke vorm van promotie. Hieronder is een opsomming te vinden van alle artikels uit Kreo-magazine sinds 1998 die iets met de Ijzestreek te maken hebben. Daarnaast heb ik ook nog een aantal persartikels gezocht, verschenen op de website van de Westhoek en een aantal krantenartikels over verschillende onderwerpen in verband met de Ijzer en/of Ijzestreek.

Artikels in Kreo-magazine 1998-2004.¹⁷

4/1998 De Blankaart bewandelt nieuwe paden (p 28-40)

6/1999 De groene rust achter de Ijzer (p 35-42)

8/1999 Wandelen en fietsen langs de Ijzer: van bron tot monding (p 27)

2/2000 Lo, geheimtip in de Westhoek (p 11)

4/2003 Lo bij de Ijzer (fietsfiches)

8/2003 Ijzer: kano's en koeien (p 30)

1/2003 Roesbrugge, nieuw leven langs de dode Ijzer (p24)

¹⁷ bron: www.vakantiegenoegens.be

Artikel Ten Vrede 28 maart 2006:¹⁸

'Ten Vrede voor senioren' : Senioren kunnen op woensdag 10 mei genieten van een volledig dagje uit in Diksmuide met een waaier van activiteiten op en rond de Ijzertoren, een boottocht op de Ijzer of een huifkartocht langs landelijke wegen.

Artikel De Milieu Boot 18 maart 2006:¹⁹

'De Ijzer: een levensader voor de Westhoek' : Er zijn weinig waterlopen in Vlaanderen die zoveel functies vervullen als de Ijzer. Het goederenvervoer is sterk verminderd, maar de recreatievaart nam sterk toe. Aanlegsteigers werden op aantrekkelijke plaatsen gebouwd en te Diksmuide werd de bestaande jachthaven heringericht en uitgebreid. Het recreatief medegebruik van de Ijzer en haar oevers krijgt de laatste jaren enorme aandacht. Langs de waterweg wordt er veel gefietst en gewandeld. Hengelfaciliteiten werden op diverse plaatsen voorzien.

Artikel Het Nieuwsblad 20 maart 2006:²⁰

'Hengelaars maken Ijzerbermen schoon' : De hengelaars hebben een container vol met afval samengeraapt langs de Ijzer. Ze helpen daarmee de stad die strijd levert tegen het zwerfvuil.

Artikel Het Nieuwsblad 13 februari 2006:²¹

'Bezoek Ijzertoren digitaal' : Het Ijzertorenmuseum is het eerste museum in Europa dat vanaf nu volledig toegankelijk is voor alle andersvaliden dankzij de digitalisering van het museum en zijn archief.

Artikel De Standaard 24 augustus 2005:²²

'Letter M centraal op Vierdaagse van de Ijzer' : Vandaag begint in de Westhoek de 33ste editie van de Vierdaagse van de Ijzer, het grootste meerdaagse wandelevenement van ons land. Tijdens deze „Mars van Defensie" staat de letter M centraal: mens, materieel, milieu, meer veiligheid en meer muziek.

Artikel De Standaard 27 januari 2005:²³

'Ijzerbroeken zakken jaarlijks een centimeter' : De laaggelegen en overstroombare Ijzerbroeken in Woumen - Diksmuide zakken gemiddeld een centimeter per jaar. Het Diksmuidse gemeenteraadslid Peter Bossu (SP.A) roept de Vlaamse regering op om maatregelen te nemen.

Besluit:

Hieruit blijkt dat de Ijzerstreek met regelmaat in de media verschijnt door zijn evenementen, natuur en bezienswaardigheden. Soms op heel positieve manieren, soms met minder positief nieuws. Hoe dan ook worden op die manier vele mensen in contact gebracht met de streek, en overwegen daardoor misschien wel om een bezoek te brengen. Wat de media betreft is er dus wel aandacht voor de Ijzerstreek, maar dat kan natuurlijk altijd nog beter en frequenter.

¹⁸ Zie bijlage 6: Artikel 'Ten Vrede voor senioren', 28 maart 2006

¹⁹ Zie Bijlage 8: Artikel De Milieu Boot, 'De Ijzer: een levensader voor de Westhoek'

²⁰ Zie bijlage 7: Artikel Het Nieuwsblad: 'Hengelaars maken Ijzerbermen schoon', 20 maart 2006

²¹ Zie Bijlage 9: Artikel Het Nieuwsblad, 'Bezoek Ijzertoren digitaal'

²² Bron: Letter M centraal op Vierdaagse van de Ijzer, De Standaard, 24 augustus 2005

²³ Bron: Ijzerbroeken zakken jaarlijks een centimeter, De Standaard, 27 januari 2005

5.2 Productontwikkeling

Op dit moment zijn er enkele projecten gepland wat productontwikkeling in de IJzerstreek betreft. Ook profiteert de streek mee van de productontwikkeling die door de Westhoek en door het overkoepelende Westtoer gedaan worden. Daarvan zijn het fietsennetwerk, de mountainbikeroutes en fietsarrangementen voorbeelden die ook in de IJzerstreek hun succes oogsten. Het fietsen is een recreatievorm die steeds populairder wordt waardoor er ook meer aan productontwikkeling gedaan wordt om aan de groeiende de vraag te kunnen voldoen.

Hieronder staan de belangrijkste realisaties van de voorbije jaren op vlak van productontwikkeling in de Westhoek waar ook de IJzerstreek van mee geniet, maar ook enkele projecten in de IJzerstreek zelf:

- Fietsroutenetwerk Westhoek
- Westhoek - gastenpas: Dit initiatief wil de toeristen die kort verblijven in de Westhoek een extraatje aanbieden. De pas is 25,00 EUR waard en biedt heel wat kortingen op de toegang van onder andere musea. Meer dan 30 hotels verspreiden de gratis pas. De pas is geldig van de dag van aankomst tot de datum van vertrek.
- Oorlog en Vrede gestructureerd orgaan (afdeling cultuur, provincie)
- Stadsverkenningen: Stadslink Diksmuide en Noordover Lo

Daarnaast is er een nieuw product in de maak dat voor een stuk gerealiseerd is, maar nog verder uitgewerkt en uitgebreid zal worden:

- Thematische fietstochten: routes zonder eigen bewegwijzering op basis van van de bestaande knooppunten met brochure
 - ⇒ Tussen Otter en Zeehond: Deze thematocht rijgt twee uitzonderlijke natuurgebieden van de Westhoek aaneen: de Ijzervallei en de Ijzermunding. De naam verwijst naar twee ambitieuze actieplannen voor deze gebieden: het plan Otter dat het herstel van de natuurwaarden in de Ijzervallei bepleit en het plan Zeehond dat het ecologisch herstel van het natuurreservaat de Ijzermunding nastreeft.
 - ⇒ Nooit-Meer-Oorlog-fietstocht: een fietstocht met als thema WO I in en rond Diksmuide. De tocht rond de Diksmuidse slagvelden is ongeveer 35 km lang en komt ondermeer langs de Ijzertoren, de Dodengang en de Duitse Militaire Begraafplaats.

Besluit:

Het is duidelijk dat de Westhoek en het overkoepelende Westtoer vooral het accent leggen op productontwikkeling rond fiets- en wandelrecreatie, waarvan de meeste aandacht op dit moment uitgaat naar het ontwikkelen van nieuwe manieren om fietsen aangenaam te maken. Het fietstoerisme zit duidelijk in de lift en het is dan ook logisch dat de productontwikkeling hierop reageert. Wel mag niet uit het oog verloren worden dat er meer is dan fietsrecreatie alleen.

Toerisme Vlaanderen draagt ook zijn steentje bij via productontwikkeling met Vlaanderen Vakantieland. In de brochure van 2006 zijn heel wat producten te vinden die te maken hebben met de IJzerstreek.

- Arrangement 'Fietsen in de Westhoek' met 2 overnachtingen in Hotel Oude Abdij in Lo
- Arrangement 'Ontspanning in een klassehotel' met 2 overnachtingen in het Pax hotel in Diksmuide.
- Arrangement 'Luisteren naar de stilte' met 4 overnachtingen in het Hoevehotel Bladelijn in Lampernisse - Diksmuide.
- Arrangement 'Fietsen en romantiek in Diksmuide' met 2 of 3 overnachtingen in hotel-restaurant De Vrede in Diksmuide.
- Arrangement '1000km fietsplezier in de Westhoek' met 2 of 4 overnachtingen in een verblijf naar keuze.
- Arrangement 'Proef de natuur op de Kasteelhoeve' met 2, 4 of 6 overnachtingen in de Kasteelhoeve Viconia in Stuivekenskerke - Diksmuide.
- Arrangement 'Op verkenning langs de IJzer' met 2, 4 of 7 nachten in het vakantieappartement Polline gelegen in Pollinkhove - Lo-Reninge.
- Arrangement 'Vertoeven op de boerenbuiten' in het huurhuisje op de hoeve 't Donderswal in Lo-Reninge.
- Arrangement 'Met zicht op de Ijzertoren' met verblijf in huurwoning op de actieve hoeve 't Zegehof in Beerst - Diksmuide.
- Arrangement 'Een knusse vakantie aan de IJzer' in één van de drie vakantiehuisjes bij de Eikhoeve in Beveren-aan-de-IJzer te Alveringem.
- Arrangement 'Te lande, "Bachten de Kupe" ' in de vakantiehoeve 't Klein Berkelhof in Pervijze - Diksmuide.
- Arrangement 'Zalig verblijven in d'Oude Pastorie' in het gastenverblijf gesitueerd in de oude pastorie in Beveren-aan-de-IJzer te Alveringem.

Besluit:

Er zijn in 2006 12 Vlaanderen-Vakantieland arrangementen te vinden die direct of indirect iets met de IJzer en/of IJzerstreek te maken hebben. Dit is heel wat meer dan ik aanvankelijk verwacht had. Het valt op dat de helft zich afspeelt op het grondgebied van Diksmuide. De overige zijn verdeeld tussen Alveringem en Lo-Reninge. De nadruk ligt vooral op ontspanning, rust en natuur of op fiets- en/of waterrecreatie. Er is een evenredige verdeling tussen huurwoningen en hotels.

De keuze is dus uitgebreid en afwisselend. Er is voor elk wat wils: meer actieve arrangementen of die waarbij vooral het genieten van de rust en natuur centraal staat. Er is keuze langs ongeveer de volledige loop van de IJzer in de Westhoek, met het grootste aanbod in Diksmuide en deelgemeenten.

In vergelijking met 2005 zijn er een viertal producten bijgekomen. Er is dus een stijgend aanbod en er wordt nog steeds aan bijkomende productontwikkeling gedaan in de IJzerstreek. Hieruit kan afgeleid worden dat de vraag en het aantal bezoekers waarschijnlijk stijgt, wat bevestigd wordt door de Westhoek waar een algemene stijging van het aantal overnachtingen te bemerken is.²⁴

²⁴ Bron: - Brochures Vlaanderen Vakantieland 2005 en 2006 en www.vlaanderen-vakantieland.be
Johan Martin, regiocoördinator Westhoek.

5.3 Wat is het effect van de promotie op de vraag: de mening van de toeristische diensten

Omdat er weinig officiële cijfers worden bijgehouden wat de IJzerstreek betreft, is het moeilijk om hierop een antwoord te vinden. De toeristische diensten konden in het algemeen bevestigen dat de vraag de laatste jaren zeker gestegen is. Voor enkele promotieacties rond bepaalde attracties werd ook een duidelijke stijging gemerkt van de vraag naar die bepaalde attractie. Hieronder volgen enkele voorbeelden die de respectievelijke toeristische diensten mij via de vragenlijsten hebben bezorgd.²⁵

- Sinds de restauratie aan de binnen- en buitenkant van de IJzertoren zijn er verschillende promotieacties geweest. En zoals tabel 3 in 4.2 bevestigt, is het bezoekersaantal constant gestegen.
- De Dodengang is vorig jaar in de media gekomen wegens het nieuwe bezoekerscentrum en had daarna een stijging van circa 5 000 tot 10 000 bezoekers.
- Tijdens de 3 jaar dat Westoria geopend was en er promotie voor gevoerd werd, steeg het aantal bezoekers, niet alleen van Westoria zelf maar ook van de andere attracties in de buurt.
- Sinds de standslinkfolder Diksmuide beschikbaar was, is er een stijging van 28% bezoekers aan de balie in de toeristische dienst van Diksmuide.
- Via televisie (Vlaanderen Vakantieland), tijdschriften, kranten werd promotie gemaakt voor VZW De Boot in Merkem - Houthulst. Het effect was volgens de toeristische dienst absoluut merkbaar.
- De maand oktober 2005 was voor de gemeente Alveringem een topmaand. Dit was na een intensieve promotie-campagne rond de openstelling van het Eversambos. Daarenboven viel de Week van het Bos samen met de opening van het bos.
- Ook de promotie voor het nieuwe fietsroutenetwerk heeft volgens de toeristische dienst van Alveringem een positieve invloed gehad op de vraag.

Besluit:

Het is duidelijk dat de promoties wel degelijk meer bezoekers lokken naar de IJzerstreek. Ook de vernieuwingen van bepaalde attracties en de publiciteit en media-aandacht die ze daardoor kregen, had een positieve invloed op het aantal toeristen. Hieruit kan ik besluiten dat goede promotie-campagnes wel degelijk nut hebben. Het verhogen van de kwaliteit van attracties en dit bekend maken aan het publiek kan ook de cijfers omhoog duwen.

²⁵ zie bijlage 4: blanco vragenlijsten voor de toeristische diensten

5.4 Besluit

De promotie van de IJzerstreek en zijn attracties verloopt op heel wat verschillende manieren. Zo wordt er door de toeristische diensten van Diksmuide, Alveringem en Lo-Reninge promotie voor de streek gemaakt in hun respectievelijke stadsbrochures. De Westhoek, Westtoer en Toerisme Vlaanderen zorgen ook voor promotie onder andere via overkoepelende brochures die ook de IJzerstreek behandelen.

De verschillende attracties langs de IJzer maken al dan niet promotie op hun eigen manier. De algemene maar ook de specifieke bezoekersaantallen van een aantal attracties tonen aan dat promotie wel degelijk effect heeft. De toeristische diensten zijn ook van mening dat de promotionele acties wel degelijk een positieve invloed hebben op de attracties waar promotie voor gemaakt werd. Zelfs een 'toevallige' promotie via de media van de Dodengang, toen ze een nieuw gebouw kregen, zorgde onmiddellijk voor een aanzienlijke stijging van het aantal bezoekers. En dit terwijl de Dodengang normaal bitter weinig aan promotie doet.

Ook de productontwikkeling in de IJzerstreek doet het niet slecht. Er zijn de laatste jaren een aantal projecten gerealiseerd. En wordt gewerkt aan een aantal nieuwe producten in het teken van thema-fietstochten. Ook Vlaanderen Vakantieland bewees dat de IJzerstreek in 2006 de moeite waard is om aan productontwikkeling te doen met maar liefst 12 arrangementen in de omgeving van de IJzer. Wat een lichte stijging was van het aantal producten in vergelijking met de brochure van 2005.

Uit al het promoten en het ontwikkelen van (nieuwe) producten uit voorgaande punten kan ik besluiten dat de IJzerstreek een bloeiende en groeiende streek is. De promoties zijn over het algemeen een succes en er worden nog steeds nieuwe producten en arrangementen ontwikkeld. Vooral het fietstoerisme en de promotie en productontwikkeling daarrond zit in de lift. De vele fiets- en ook wandelrecreatiemogelijkheden in de IJzerstreek spelen een grote rol voor het aantrekken van bezoekers naar de IJzerstreek en naar de Westhoek in het algemeen.

6 Het statuut van de Ijzerstreek – Algemeen besluit

6.1 Samenvatting van alle bevindingen

Het aanbod in de Ijzerstreek is relatief uitgebreid en divers. Het onderzoeksgebied strekt zich langs beide oevers een 2 á 3-tal kilometers uit en bevindt zich uitsluitend binnen de toeristische regio De Westhoek. Er zijn heel wat verschillende bezienswaardigheden te bezoeken, te beginnen dicht bij de Franse grens over de grondgebieden van Poperinge, Alveringem, Vleteren, Lo-Reninge, Houthulst en Diksmuide tot aan de grens met de toeristische regio De Kust. De bezienswaardigheden en recreatiemogelijkheden zijn te vinden op korte afstanden van elkaar.

Fietsen en wandelen is de laatste jaren enorm populair geworden. Het stijgende aantal fiets- en wandelroutes zijn hiervan het bewijs. Ook in de Ijzerstreek is dit niet anders. De fiets- en wandelpaden en fiets- en wandelnetwerken worden ook nog steeds verder uitgebreid en verbeterd. Een belangrijke speler is hier VZW De Boot die jaarlijks ongeveer 15- tot 17 000 recreanten ontvangt om te fietsen, wandelen, huifkarren of varen. Ze ontvangen zowel families, groepen, bedrijven als enkelingen en zijn gevestigd in Merkem – Houthulst. De Ijzerstreek huisvest daarnaast ook de Heli-Haven in Diksmuide, die met zijn helikoptervluchten boven de omgeving toch een extraatje aan het aanbod toevoegt.

De accommodatiemogelijkheden zijn verspreid over het hele onderzoeksgebied, maar zijn eerder beperkt. De huurvakantiewoningen zijn het best vertegenwoordigd, gevolgd door een gezond aantal kamers en ontbijt. Het aantal hotels ligt een stuk lager en ze zijn vooral geconcentreerd in Diksmuide en Lo-Reninge. Er zijn geen hotels in de buurt van de Ijzer in de andere steden.

De eet- en drinkgelegenheden zijn goed vertegenwoordigd en mooi verspreid over de hele lengte van de rivier. Het grote grondgebied van Diksmuide aan de Ijzer heeft het grootste aanbod. Dit is onder andere te verklaren door het grote oppervlak en door de stad Diksmuide zelf die onmiddellijk aan de Ijzer gesitueerd is en over heel wat restaurants, tea-rooms en cafés beschikt.

Diksmuide biedt ook de meeste evenementen aan langs de Ijzer, waarvan de Ijzerbedevaart, Ten Vrede festival en de Vierdaagse-van-de-Ijzer de meest gekende zijn. De andere steden langs de Ijzer dragen ook hun steentje bij met een gevarieerd aanbod aan publiekstrekkers. VZW De Boot biedt gedurende het hele jaar verschillende evenementen en activiteiten aan en zorgt hiermee voor een belangrijk deel van het aanbod.

Het Strategisch Beleidsplan van 1999 had 12 projecten voorzien die op één of andere manier iets met de Ijzerstreek te maken hadden. Daarvan is de grote helft ondertussen gerealiseerd. De belangrijkste projecten zijn:

- Het fietsroutenetwerk in Ijzer en Polderstreek
- Portus Dixmuda
- Aanleg nieuwe wandelroutes in Roesbrugge en Woumen
- Vernieuwing bezoekerscentra voor de Dodengang en Ijzertoren
- Realisatie van het Regionaal Landschap "Ijzer en Polder"

De grootste teleurstelling was waarschijnlijk de sluiting van Westoria in 2003, amper 3 jaar na de realisatie van het project. De financiële kant heeft dit hefboomproject voor de Westhoek de das omgedaan. In zijn korte bestaan heeft Westoria ongeveer 150 000 bezoekers over de vloer gekregen en heeft daarmee wel zijn functie volbracht als aantrekkingspool voor de hele regio De Westhoek. Een oplossing voor dit verloren project is er nog steeds niet ondanks een tijdelijke 'heropening' met een kleinschalige tentoonstelling.

De Westhoek heeft dus aandacht voor de Ijzestreek en doet vele pogingen om de streek te verbeteren en aantrekkelijker te maken voor de bezoekers en recreanten. De gerealiseerde projecten zijn hiervan getuige. Het fietsroutenetwerk is waarschijnlijk het meest succesvolle project dat in de voorbije jaren tot stand werd gebracht. Er is ook aandacht om de kwaliteit van de accommodatie steeds te verbeteren en om nieuwe projecten te plannen en ze ook te realiseren.

Regiocoördinator voor de Westhoek Johan Martin vindt de Ijzestreek op zich niet groot noch sterk of belangrijk genoeg om als een apart geheel behandeld te worden. Het zou volgens hem de Ijzestreek noch de Westhoek goed doen om ze op te splitsen. Hij vindt niet dat er meer promotie voor de Ijzestreek moet gemaakt worden. Het moet in het geheel van de Westhoek blijven en kan mee 'profiteren' van de acties, promoties en ontwikkelingen van de Westhoek. Hij ziet de toekomst voor de Ijzestreek wel positief aangezien de cijfers voor de Westhoek op zijn geheel steeds blijven vooruitgaan en ook de Ijzestreek hiervan meegeniet.

Volgens Toeristisch deskundige en hoofd van de Toeristische Dienst van Diksmuide mag de Ijzestreek wel wat meer aandacht krijgen. Dit moet volgens hem gebeuren binnen het overkoepelende kader van de Westhoek. De Ijzestreek zou meer gepromoot mogen worden als hefboom voor de hele Westhoek. Hij staat achter het ontwikkelen van nieuwe projecten met de Ijzer of de Ijzestreek als thema. De Ijzestreek zou binnen de Westhoek hetzelfde statuut mogen krijgen als bijvoorbeeld Heuvelland, wat toch een sterke naam is in de Westhoek.

De vraag naar de Ijzervlakte verschilt van stad tot stad. In Vleteren, Poperinge en Lo-Reninge vragen toeristen zelden of nooit naar de Ijzestreek. In Houthulst is dit ongeveer één keer per maand. In Alveringem en Diksmuide is er opvallend meer vraag naar, ongeveer één keer per dag. Voor Diksmuide zou dit te danken kunnen zijn aan de opgedreven promotie voor de Ijzervallei onder andere in de stadsbrochure. De toeristische dienst van Alveringem stelde dat de grote vraag te verklaren zou kunnen zijn door het recent openstellen van het Eversambos, gelegen in de Ijzervallei (Stavele) en de typische Vlaamse kroeg (ook gelegen in Stavele) die vaak bezocht wordt door families in combinatie met een wandeling of huifkartocht in de buurt van de Ijzer.

De populariteit van de Ijzertoren en de Dodengang is gedurende de laatste tien jaar gestegen. Vele jaren met herstellings- en vernieuwingswerken hebben hun vruchten afgeworpen. Ook werden beide WO I- attracties beter op elkaar afgestemd zodat meer bezoekers nu beide bezienswaardigheden gecombineerd bezoeken. De laatste jaren haalde de combinatie van deze twee oorlogsmonumenten 34% van de totale vraag naar de populairste attracties langs de Ijzer.

Alhoewel van de meeste bezienswaardigheden geen of weinig officiële cijfers bijgehouden worden, merkten alle betrokken toeristische diensten gedurende de laatste jaren een stijging van de vraag en het aantal bezoekers op. De redenen hiervoor zijn mogelijk het toenemende aantal bezoekenmogelijkheden en meer promotie voor en door de Westhoek. Ook het steeds populairdere fietstoerisme met daarop aansluitend het recent ontwikkelde fietsroutenetwerk is een veel genoemde oorzaak voor het stijgende aantal toeristen.

Het valt op dat in Vleteren en Poperinge de vraag naar de bezienswaardigheden langs de Ijzer het laagst is. Hieruit kan ik afleiden dat deze twee steden niet focussen op de Ijzer of Ijzervlakte als aantrekkingspool voor toeristen naar hun stad. Toch werd ook in deze toeristische diensten de stijgende belangstelling voor de Ijzer en zijn attracties duidelijk gevoeld.

De meest populaire attractie is ongetwijfeld fietsen, gevolgd door wandelen, de Blankaart, Fintele, De Boot en 't Buitenbeentje. Toch verschilde de vraag ook van de populairste attracties van stad tot stad en werden deze in sommige steden zelden tot nooit gevraagd. Dit is logisch te verklaren, in de respectievelijke steden wordt telkens het meeste gevraagd naar de dichtsbij gesitueerde attracties of recreatiemogelijkheden.

Elke stad promoot de Ijzestreek op zijn manier. De toeristische diensten van Diksmuide, Alveringem en Lo-Reninge bijvoorbeeld voeren promotie voor de Ijzer via hun stadsbrochures. De Westhoek, Westtoer en Toerisme Vlaanderen zorgen eveneens voor promotie onder andere via overkoepelende brochures die ook de Ijzestreek behandelen.

De afzonderlijke attracties en bezienswaardigheden langs de Ijzer voeren ook promotie op verschillende manieren. De toeristische diensten konden wel bevestigen dat bepaalde promotieacties een voelbaar effect hadden. Er zijn ook een aantal attracties die er al dan niet bewust voor kiezen om weinig tot geen promotie te voeren. Een voorbeeld daarvan is de Dodengang. Een tijd terug kwam dit monument 'toevallig' in de belangstelling van de media door de opening van het nieuwe bezoekerscentrum. Dit zorgde voor een onmiddellijke en aanzienlijke stijging van het aantal bezoekers.

Vlaanderen Vakantieland bewees dat de Ijzestreek meer dan geschikt is om aan productontwikkeling te doen met maar liefst twaalf arrangementen in de directe omgeving van de Ijzer in de brochure van 2006. Dit is een lichte stijging in het aanbod in vergelijking met de brochure van 2005. Het belangrijkste wat gerealiseerd werd in de Ijzestreek op vlak van productontwikkeling is het fietsroutenetwerk. Momenteel wordt gewerkt aan een aantal nieuwe producten in het teken van themafietstochten.

Het statuut van de Ijzer:

Uit al het bovenstaande kan ik besluiten dat de Ijzervlakte geen echt eigen statuut heeft. Het is minder belangrijk als geheel binnen de Westhoek. Er is wel aandacht voor de streek, maar uitsluitend binnen het overkoepelende kader van de Westhoek en/of Westtoer. De Ijzestreek is belangrijk in het opzicht dat bepaalde spelers voor heel wat bezoekers in de Westhoek zorgen. Het heeft dus wel degelijk een aantrekkingskracht, wat ook terug te vinden is in de vele arrangementen die onder andere te vinden zijn in de brochure Vlaanderen Vakantieland. Er zijn de wil en de pogingen om de attracties, recreatiemogelijkheden, overnachtingsmogelijkheden steeds te verbeteren en waar mogelijk uit te breiden. Het kan eventueel een aantrekkingspool zijn voor de Westhoek maar het is een kleine streek, niet groot genoeg om een zelfstandige toeristische regio te vormen.

Je kan niet echt van een samenhangend geheel spreken wanneer het over de Ijzestreek gaat. Er bestaat wel het Regionaal Landschap Ijzer en Polder maar dit heeft geen betrekking op alle aspecten van het toerisme. Er is geen officiële naam voor de streek, er wordt naar verwezen als de Ijzestreek, de Ijzervallei, de Ijzervlakte,... Het is een hele interessante streek, met vele bezienswaardigheden en een uitgebreid aanbod aan recreatiemogelijkheden, maar het vormt niet echt een afzonderlijk geheel dat wordt gepromoot en aangeboden.

6.2 Zou het statuut van de Ijzer kunnen veranderen en zou dit eventueel wenselijk zijn?

6.2.1 Kan het statuut van de Ijzer veranderen en is dit wenselijk?

De Ijzerstreek zou meer als een afzonderlijk geheel behandeld kunnen worden. Er zou één officiële naam voor gekozen kunnen worden die dan ook als merknaam zou kunnen dienen bij promotie van de streek. Volgens mijn standpunt kan de Ijzer wel een sterkere entiteit vormen binnen de Westhoek, maar het is te klein en te onsamenhangend om als zelfstandige toeristische regio te kunnen bestaan. Ik denk ook niet dat het wenselijk zou zijn om de streek af te splitsen van de Westhoek. Een goede samenwerking helpt alle betrokkenen. Dit geldt ook voor de Ijzerstreek en de Westhoek. De Ijzerstreek profiteert mee van de acties, brochures en promoties van de Westhoek. De Westhoek profiteert mee van het aantal bezoekers dat de Ijzerstreek met zijn bezienswaardigheden en vele recreatiemogelijkheden aantrekt.

6.2.2 Wat kan ervoor zorgen dat het statuut verandert?

Het belang van de Ijzerstreek zou kunnen veranderen door een het kiezen en consequent gebruik van één overkoepelende naam. Er zou een logo ontwikkeld kunnen worden die de toerist meteen kan herkennen als een symbool voor de rivier en zijn bezienswaardigheden en recreatiemogelijkheden. Een betere afstemming en samenwerking tussen alle betrokken toeristische diensten zou ook kunnen helpen om van de Ijzerstreek meer één geheel te maken. Ook zou vanuit de toeristische diensten meer promotie kunnen gemaakt worden voor de Ijzerstreek. Een voorbeeld hoe dit zou kunnen gebeuren gaf Peter Demarée, hoofd van de toeristische dienst Diksmuide. Hij staat volledig achter een betere promotie van de Ijzerstreek en gaf de suggestie om bij het verwijzen naar Diksmuide, Diksmuide-aan-de Ijzer, te gebruiken in de plaats.

Ze kunnen de ontwikkeling van nieuwe producten met als thema de Ijzer opdrijven, de bestaande producten waar nodig vernieuwen, verbeteren en aantrekkelijker maken voor de toeristen. Ook het verbeteren van de waterkwaliteit, het verbeteren en uitbreiden van de aanlegstijgers, vooral voor de ‘zachte’ watergebruikers zoals bijvoorbeeld kayakers, kan een goede duw in de richting van een aantrekkelijker Ijzerstreek vormen.

Wat misschien het belangrijkste is, is de steun van de Westhoek, Westtoer en Toerisme Vlaanderen als overkoepelende organisaties, voor de promotie, voor de distributie van een eventuele merknaam en logo, voor het opnemen van de streek in hun brochures, enzovoort. Met de juiste steun, inspanningen en samenwerking tussen alle partijen kan volgens mij van de Ijzerstreek een sterk geheel gevormd worden die, binnen het kader van de Westhoek, een goede merknaam zou kunnen zijn.

7 Lijst van figuren, tabellen en grafieken

Figuur 1: Situering van de Westhoek in België	6
Figuur 2: Situering van de Westhoek in Westvlaanderen	6
Figuur 3: Afbakening van het onderzoeksgebied.....	7
Figuur 4: Accomodatie mogelijkheden in de buurt van de Ijzer	11
Figuur 5: Eet- en drinkgelegheden in de buurt van de Ijzer	12
 Tabel 1: Evolutie van de logiescapaciteit in de Ijzerstreek	18
Tabel 2: Algemene vraag naar Ijzervlakte als geheel	23
Tabel 3: Bezoekersaantallen Ijzertoren, Dodengang en Westoria 1995-2005.....	28
 Grafiek 1: Vergelijking van de vraag naar de meest populaire attracties langs de Ijzer.....	24
Grafiek 2: Vergelijking van de vraag naar de afzonderlijke attracties langs de Ijzer	26

De Ijzer, een toeristische trekpleister in de Westhoek:

Een onderzoek naar het statuut van de Ijzerstreek.

Studiegebied

Handelswetenschappen en bedrijfskunde

Opleiding

Toerisme en Recreatiemanagement

Academiejaar

2005-2006

Promotor

De heer Peter Demarée
Toeristisch Deskundige
Hoofd Toeristische Dienst Diksmuide

Student

Sofie Famaey

8 Bijlagen

Bijlage 1:	Planning voor uitbereiding logiescapaciteit in de Westhoek	45
Bijlage 2:	Overzicht van de logiesaccommodatie in de Westhoek op 31/12/1998	47
Bijlage 3:	Blanco vragenlijst Johan Martin en Peter Demarée	49
Bijlage 4:	Blanco vragenlijst voor de toeristische diensten	54
Bijlage 5:	Promotie voor Regionaal Landschap "Ijzer en Polder"	57
Bijlage 6:	Artikel 'Ten Vrede voor senioren'	58
Bijlage 7:	Artikel Het Nieuwsblad: 'Hengelaars maken Ijzerbermen schoon'	59
Bijlage 8:	Artikel De Milieu Boot, 'De Ijzer: een levensader voor de Westhoek'	60
Bijlage 9:	Artikel Het Nieuwsblad, 'Bezoek Ijzertoren digitaal'	62

Bijlage 1: planning voor uitbereiding logiescapaciteit in de Westhoek

Bron: Strategisch Beleidsplan, Toerisme en Recreatie voor de Westhoek, Provincie West-Vlaanderen, 24 juni 1999, p118, 169 en 172.

Tabel 1: *Doelstelling voor de uitbereiding van de logiescapaciteit tot eind 2002*

	gematigd scenario	maximaal scenario
commercieel verblijfstoerisme	+ 789 bedden (+ 30%)	+ 2.117 bedden (+ 80%)
jeugdlogies	status quo	status quo
tweede verblijven	+ 172 bedden (+ 4%)	+ 652 bedden (+ 17%)
alle logiesvormen	+ 961 bedden (+ 11%)	+ 2.769 bedden (+ 33%)

Tabel 2: *maximaal scenario van de te ontwikkelen capaciteit in de Westhoek voor eind 2002*

Logiesvorm	Actuele capaciteit (bedden) 1998	Na te streven groei in logieseenheden voor eind 2002	Na te streven groei in capaciteit (bedden) voor eind 2002	Procentuele toename voor eind 2002 (in bedden)
Hotellerie	1.134	+ 230 kamers	+ 474	42%
Toeristische standplaatsen op kampeertreinen/kampeerverblijfparken	664	+ 93 stdpl.	+ 279	42%
Kamers met ontbijt (B&B)	190	+ 30 kamers	+ 66	35%
Huurvakantiewoningen	667	+ 75 vak.won.	+ 548	82%
Vakantiedorp	0	+ 150 vak.won.	+ 750	-
Commercieel verblijfstoerisme	2.655	+ 578	+ 2.117	80%
Jeugdlogies	1.848	0	0	0%
Individuele tweede verblijven	2.302	0	0	0%
Tweede verblijven op kampeertrein/kampeerverblijfpark	1.556	+ 163 res. stdpl.	+ 652	42%
Tweede verblijven	3.858	+ 163	+ 652	17%
Algemeen totaal	8.361	+ 741	+ 2.769	33%

Bron: Dienst Toerisme en Recreatie West-Vlaanderen

Tabel 3: *gematigd scenario van de te ontwikkelen capaciteit in de Westhoek voor eind 2002*

Logiesvorm	Actuele capaciteit (bedden) 1998	Na te streven groei in logieseenheden voor 2002	Na te streven groei in capaciteit (bedden) voor 2002	Procentuele toename voor eind 2002 (in bedden)
Hotellerie	1.134	+ 160 kamers	+ 330	29%
Toeristische standpl. op kampeerterrainen/kampeerverblijfparken	664	+ 13 stdpl.	+ 39	6%
Kamers met ontbijt	190	+ 25 kamers	+ 55	29%
Huurvakantiewoningen	667	+ 50 vak.won.	+ 365	55%
Commercieel verblijfstoerisme	2.655	+ 248	+ 789	30%
Jeugdlogies	1.848	0	0	0%
Individuele tweede verblijven	2.302	0	0	0%
Tweede verblijven op kampeertrein/kampeerverblijfpark	1.556	+ 43 res. stdpl.	+ 172	11%
Tweede verblijven	3.858	43	+ 172	4%
Algemeen totaal	8.361	291	+ 961	11%

Bron: Dienst Toerisme en Recreatie West-Vlaanderen

Tabel 4: *Na te streven groei van het verblijfstoerisme in de Westhoek voor eind 2002*

Aard van de toename	Maximaal scenario	Gematigd scenario
Commercieel verblijfstoerisme		
Toename door capaciteitsuitbreiding	+ 252.000	+ 87.000
Toename door verhoging van bezettingsgraad	+ 32.000	+ 32.000
Totale toename	+ 284.000	+ 119.000
Totaal aantal geraamde overnachtingen in 1997	219.000	219.000
Geraamde overnachtingen vóór eind 2002	503.000	338.000
Procentuele toename t.o.v. 1997	130%	54%
Jeugdlogies		
Toename door capaciteitsuitbreiding	0	0
Toename door verhoging van bezettingsgraad	+ 6.000	+ 6.000
Totale toename	+ 6.000	+ 6.000
Totaal aantal geraamde overnachtingen 1997	121.000	121.000
Geraamde overnachtingen vóór eind 2002	127.000	127.000
Procentuele toename t.o.v. 1997	5%	5%
Tweede verblijven		
Door uitbreiding van tweede verblijven op kampeerterrainen/kampeerverblijfparken	+ 20.000	+ 5.000
Door verhoging van de bezettingsgraden	0	0
Totale toename	+ 20.000	+ 5.000
Totaal aantal geraamde overnachtingen in 1997	162.000	162.000
Geraamde overnachtingen voor eind 2002	182.000	167.000
Procentuele toename t.o.v. 1997	12%	3%
Totaal logiesaanbod		
Door uitbreiding van capaciteit	+ 272.000	+ 92.000
Door verhoging van de bezettingsgraden	+ 38.000	+ 38.000
Totale toename	+ 310.000	+ 130.000
Totaal aantal geraamde overnachtingen in 1997	502.000	502.000
Geraamde overnachtingen voor 2002	812.000	632.000
Procentuele toename t.o.v. 1997	62%	26%

Bron: Dienst Toerisme en Recreatie West-Vlaanderen

Bijlage 2: overzicht van de logiesaccommodatie in de Westhoek op 31/12/1998

Bron: Strategisch Beleidsplan, Toerisme en Recreatie voor de Westhoek, Provincie West-Vlaanderen, 24 juni 1999, p161-165

Tabel 5: overzicht van de logiesaccommodatie in de Westhoek op 31/12/1998

HOTELS							
Gemeente	Naam	Kamers	Bedden	Ligging S-K-NK	Hoeve	Platte- land	Zaken Luxe
ALVERINGEM							
Alveringem	Briesland	4	12	NK	X		
Alveringem	Hostellerie Petrus	14	26	K		X	
Leisele	Gasthof de Zoeten Inval	6	12	NK		X	
DIKSMUIDE							
Diksmuide	De Vrede	19	43	S			
Diksmuide	De Polderbloem	9	17	S			
Diksmuide	Huize De Toren	7	20	NK		X	
Diksmuide	Sint-Jan	18	39	S			
Lampernisse	Bladelijn	10	30	NK		X	
Stuivekenskerke	Kasteelhoeve Viconia	23	50	K		X	
LO-RENINGE							
Lo	De Noordhoek	4	16	NK	X		
Lo	De Oude Abdij	17	34	K			
Lo	Stadhuis	5	10	K			
Reninge	't Convent	15	30	NK			X
POPERINGE							
Abele	Callecane	10	22	NK			X
Poperinge	Aan de Schreve	7	20	NK	X		
Poperinge	Amfora	7	15	S			
Poperinge	Belfort	7	14	S			
Poperinge	d' Hommelbelle	9	18	NK	X		
Poperinge	Gasthof De Kring	7	14	S			
Poperinge	Palace	11	22	S			
Watou	Brouwershuis	9	18	NK		X	
KAMER MET ONTBIJT							
Gemeente	Naam	Kamers	Bedden	Ligging S-K-NK	Hoeve	Platte- land	Zaken Luxe
ALVERINGEM							
Alveringem	Kwellemolen	3	6				
Alveringem	De Clabanck	2	4	NK		X	
Alveringem	De Nieuwe Herberg	3	6	NK			
Beveren	De Veldbloem	2	4	NK		X	
Beveren	D' oude Pastorie	1	2	K		X	
Oeren	Westkanterhoeve	1	2	NK	X		
DIKSMUIDE							
Diksmuide	Patersvat	3	6	S			
Kaaskerke	Caesekin	2	4	K			
Leke	Tochtgenoten	1	10	K		X	
Woumen	La Paillotte	3	9	NK		X	
LO-RENINGE							
Fintele	De Hooipiete	2	5	NK		X	

POPERINGE						
Poperinge	Talbot House	13	26	S		
Poperinge	Vanacker Joseph	2	4	NK		X
St.Jan/Biezen	Claeys Jan	2	4	NK		X
Watou	Lefere Paul	1	3	NK		X
Watou	Ter Hille	2	4	NK		X

HUURVAKANTIEWONINGEN

Gemeente	Naam	Woningen	Bedden	Ligging S-K-NK	Hoeve	Platte- land	Zaken Luxe
ALVERINGEM							
Alveringem	Briesland	1	6	NK	X		
Alveringem	De Groene Dreve	1	6	NK		X	
Beveren	De Eikhoeve	1	6	NK		X	
Oeren	De Burg	1	8	NK		X	
Oeren	Westkanterhoeve	1	5	NK	X		
DIKSMUIDE							
Beerst	't Zegehof	1	6	NK	X		
Esen	't Hof De Lindepoorte	1	8	NK		X	
Lampernisse	De Oude School	1	6	K		X	
Leke	't Lappersfort	1	6	NK		X	
Vladslo	Kasteel Ter Heyde	1	24	NK		X	
LO-RENINGE							
Pollinkhove	Polline	1	6	K		X	
POPERINGE							
Krombeke	De Bardelinde	2	11	NK	X		
Poperinge	Aan de Schreve	1	12	NK	X		
Watou	Ten Uytcante	3	21	NK		X	
Watou	Villa 't Geniep	1	7	K		X	

CAMPINGS

Gemeente	Naam	Vaste plaatsen	Bedden	Losse plaatsen	bedden	Totaal	Bedden
DIKSMUIDE							
Diksmuide	IJzerhoeve	76	304	30	90	106	394
Keiem	De Blekken Pot			60	180	60	180

BIVAKHUIZEN

Gemeente	Naam	Bedden	Ligging S-K-NK
POPERINGE			
Haringe	Klooster	28	K

Bijlage 3: blanco vragenlijst Johan Martin en Peter Demarée

Vragenlijst Johan Martin en Peter Demarée

1. Wordt er momenteel promotie gemaakt voor de IJzerstreek als geheel?
2. Wordt er promotie gemaakt voor de afzonderlijke attracties langs de IJzer?
 - a. De Boot
 - b. 't Buitenbeentje
 - c. Portus Dixmuda
 - d. Seastar-Weststar
 - e. Ijzertoren
 - f. Dodengang
 - g. Kleiputten Stuivekenskerke
 - h. Onze-Lieve-Vrouwhoekje
 - i. De Blankaart
 - j. Fintele
 - k. Roesbrugge
 - l. Andere: _____

Opmerkingen:

3. Heeft een bepaalde promotie-actie voor een afzonderlijke attractie (zie vraag 2) ook invloed gehad op het aantal bezoekers?
- a. De Boot
 - b. 't Buitenbeentje
 - c. Portus Dixmuda
 - d. Seastar-Weststar
 - e. Ijzertoren
 - f. Dodengang
 - g. Kleiputten Stuivekenskerke
 - h. Onze-Lieve-Vrouwhoekje
 - i. De Blankaart
 - j. Fintele
 - k. Roesbrugge
 - l. Andere: _____

Opmerkingen:

4. Denkt u dat het nuttig zou zijn/ effect zou hebben om (meer) promotie te voeren voor de hele IJzerstreek als 1 geheel en hoe zou dit dan aangepakt moeten worden?

Waarom?

5. Is het de vraag naar de IJzerstreek de laatste jaren volgens u gedaald of gestegen?

En waarom?

6. Hoe is de vraag naar de afzonderlijke attracties langs de IJzer geëvolueerd gedurende de laatste 5 jaar?
- a. De Boot
 - b. 't Buitenbeentje
 - c. Portus Dixmuda
 - d. Seastar-Weststar
 - e. Ijzertoren
 - f. Dodengang
 - g. Kleiputten Stuivekenskerke
 - h. Onze-Lieve-Vrouwhoekje
 - i. De Blankaart
 - j. Fintele
 - k. Roesbrugge

Andere: _____

Opmerkingen:

7. Hoe past volgens u de IJzerstreek in het concept de Westhoek, is het toeristisch belangrijk genoeg om het als een apart geheel te behandelen?
8. Hoe ziet u de nabije en/of verre toekomst voor de IJzerstreek?
9. In het laatste strategische beleidsplan voor de Westhoek van 1999 werd Westoria toen als een nieuw hefboomproject naar voren geschoven. Ondertussen werd Westoria weer gesloten. Wat is uw mening hierover en ziet u een mogelijkheid voor een nieuw hefboomproject, eventueel weer gesitueerd in de IJzervallei?
10. In het beleidsplan werd ook vooropgesteld om de binnenhaven van Diksmuide verder uit te bouwen alsook het netwerk voor kano's en kayaks verder uit te werken. Werden deze doelstellingen volgens u voldoende gehaald? Wat kon beter of wat werd beter uitgebouwd dan verwacht?

11. Een ander item was het uitbreiden, diversifiëren en selectief opwaarderen van het logiesaanbod in de Westhoek. Hierbij werd gestreefd naar het optrekken van het aantal bedden, het optrekken van de kwaliteit van de bestaande hotels, een beperkte toename van het aantal kamers met ontbijt,... Zijn volgens u deze doelen bereikt? Zijn er specifieke doelen gerealiseerd omtrent het logiesaanbod in de IJzerstreek?

12. Werden er doelstellingen gehaald, wat de IJzervallei betreft, die niet in het beleidsplan werden vermeld?

13. Wordt op dit moment aan productontwikkeling gedaan, zijn er nieuwe producten in de maak wat de IJzervallei betreft?

14. Wat is de laatste jaren gerealiseerd op vlak van productontwikkeling in de IJzerstreek?

15. Eventuele andere opmerkingen wat betreft de IJzervallei:

Bijlage 4: blanco vragenlijst voor de toeristische diensten**Opiniepeiling Toeristische diensten:**

1. Hoeveel keer wordt er in de toeristische dienst gevraagd naar de Ijzer/ Ijzervlakte (als geheel, dus niet naar de afzonderlijke bezienswaardigheden)?
 - a. 1 keer per maand
 - b. meerdere keren per maand: ongeveer ____ keer
 - c. 1 keer per week
 - d. meerdere keren per week: ongeveer ____ keer
 - e. minder dan 1 keer per maand
 - f. (bijna) nooit

Antwoord:

2. Naar welke toeristische attracties wordt het meest gevraagd, rangschik van meest gevraagde naar minst gevraagde attractie?
(Keuzemogelijkheden: De Ijzertoren, Dodengang, Wandelen, Fietsen, Paardrijden Varen op de Ijzer, andere:)

3. Rangschik de volgende vaaractiviteiten van het meest gevraagde naar het minst gevraagde: 't Buitenbeentje, De Boot, Portus Dixmuda, Weststar, Andere:

4. Hoeveel keer wordt er naar de afzonderlijke attracties langs de Ijzer gevraagd (zet een X in het passende vakje)?

	1/week	Meer/ week	1/maand	meer/ maand	Minder dan 1/maand	zelden	nooit
De Boot							
Portus Dixmuda							
Weststar							
Ijzertoren							
Dodengang							
Kleiputten							
Blankaart							
Fintele							
Roesbrugge							
Fietsroutes							
Wandelroutes							
Ruiterrecreati e							

5. Is het aantal bezoekers in de Ijzerstreek de laatste jaren volgens u gedaald of gestegen?

En waaraan kan dit eventueel gelegen zijn?

6. Is er de laatste jaren (een opvallende) promotie gemaakt voor een bepaalde attractie in de IJzerstreek?

Indien ja: hoe werd de promotie uitgevoerd, voor welke periode en was/is er een effect te merken aan het aantal bezoekers?

Bijlage 5: Promotie voor Regionaal Landschap "Ijzer en Polder"

Bron: http://toerisme.diksmuide.be/free/platteland2006.pdf?_vs=0_N
Down te loaden PDF-bestand 'Ontspan op het platteland'

— **ONTSPAN OP HET PLATTELAND VAN HET REGIONAAL LANDSCHAP "IJZER EN POLDER"...**

Diksmuide kent heel wat recreatiemogelijkheden door mooie landschappen, kleine dorpjes en ongerepte natuur.

Een weids decor en eindeloze vergezichten nodigen uit tot wandel- en fietstochten langs bewegwijzerde circuits of op het knooppuntennet. Enkele beschermd natuurgebieden zoals de Blankaart en de Viconia-kleiputten, als ook de polders en de broeken in de Handzamevallei en in het Stillegebied van Lampernisse zijn van groot belang voor fauna en flora. Met de Bachten-de Kupe autoroute ontdek je de authenticiteit van onze streek.

Ook de waterfanaat kan op de Ijzer en langs de zijkanalen de hele Westhoek verkennen. Er is een jachthaven met boot- en kajakverhuur of andere buitensportmogelijkheden.

De open ruimte in de Westhoek en de gezonde lucht van de Noordzee vlakbij, schenken je de nodige verkwikkende rust.

RELAXEZ-VOUS A LA CAMPAGNE DU PARC REGIONAL "IJZER ET POLDER"...

Dixmude vous offre bon nombre de possibilités de détente, grâce à ses superbes paysages, ses petits villages et sa nature vierge. Les panoramas infinis vous invitent à faire une promenade à pied ou à bicyclette. Les réserves naturelles, le "Blankaart" et les "Viconia-Kleiputten" (puits d'argile) ainsi que les polders dans ce "Paysage Régional Ijzer et Polder" sont très importants pour la faune et la flore. Si vous optez pour la route "Bachten-de-Kupe" vous découvrirez l'authenticité de la région en voiture. Ceux qui préfèrent une visite en bateau de plaisance peuvent découvrir le Westhoek à partir de l'Yser. Au port de plaisance de Dixmude, un service de location de bateaux et un centre de canoë-kayak vous attendent. L'étendue de la campagne du Westhoek et l'air de la Mer du Nord vous offrent le repos rafraîchissant nécessaire.

ENTSPANNEN AUF DEM LANDE DER REGIONALE LANDSCHAFT "IJZER UND POLDER"...

Diksmuide hat viele Erholungsmöglichkeiten zu bieten: wunderschöne Landschaften, kleine Dörfer und die Schönheit der Natur. Endlos weite Ausblicke laden Sie zu einem Spaziergang oder einer Radtour ein. Unsere Naturreservate, der Blankaart und die Viconia-Kleiputten (Tongruben) sowie die Polder in dieser "Regionale Landschaft Ijzer und Polder" sind von immenser Wichtigkeit für Flora und Fauna. Oder entdecken Sie die Authentizität der Region auf der Autoroute "Bachten-de-Kupe". Wasserliebhaber können die Westhoek-Region auch auf der Ijzer erkunden. Diksmuide verfügt über einen Jachthafen der Ihnen die Möglichkeit bietet, ein Boot zu mieten oder ein Kajak auszuprobieren. Die offene Weite der Westhoek-Region und die gesunde Nordseeluft helfen Ihnen, sich zu entspannen und geben Ihnen frische Energie ...

RELAX AT THE COUNTRY SIDE OF THE REGIONAL LANDSCAPE "IJZER AND POLDER"...

Diksmuide has many recreational possibilities to offer: wonderful landscapes, small villages and the beauty of nature. Endless views invite you to walk or ride by bicycle. Our nature reserves, the Blankaart and the Viconia-Kleiputten (claypits) as well as the Polders in this "Regional Landscape Ijzer and Polder" are of great importance for fauna and flora. Discover the authenticity of the region by means of the Bachten-de-Kupe car route. Water fanatics can explore all of the Westhoek on the Ijzer. Diksmuide has a marina where you can rent a boat or try out a kayak. The open space in the Westhoek and the healthy North Sea air help you to relax and give you fresh energy.

Bijlage 6: Artikel 'Ten Vrede voor senioren'

Bron : TEN VREDE, Ten Vrede voor senioren, 28 maart 2006

Ten Vrede voor senioren

'Ten Vrede' bestaat vijf jaar en dat willen we vieren. De stad Diksmuide en het Ijzerbedevaartcomité slaan hiervoor de handen in elkaar en laten de senioren delen in de feestvreugde. De senioren kunnen op woensdag 10 mei genieten van een volledig dagje uit in Diksmuide met een waaier van activiteiten op en rond de Ijzertoren.

Dagprogramma: 10.00u - 16.30u (€17,-/pers.)

- Optie 1: begeleid bezoek aan de Ijzertoren en/of de Dodengang
- Optie 2: boottocht op de Ijzer
- Optie 3: huifkartocht langs landelijke wegen
- Optie 4: begeleide wandeling door de historische binnenstad en het nieuwe Diksmuide met een ervaren stadsgids

Inclusief een feestelijk driegangenmenu tijdens de middag.

Namiddagprogramma: 14.00u - 16.30u (€7,-/pers.)

- Gastvedetten: CONNIE NEEFS en EDDY WALLY
- Tussendoor vertellen een paar personen uit de streek over de Grote Oorlog.
- De namiddag wordt afgesloten met de bekendste Vlaamse liedjes in samenzang: een onvergetelijk moment !

Opgelet ! Het aantal bezoekers aan deze unieke dag is beperkt tot 1.000 deelnemers.

Inschrijven kan op 051/50.02.86 of via ludwina@ijzertoren.org. Bij uw inschrijving dient u volgende zaken mee te delen:

- Adresgegevens (ook tel. nr. en ev. e-post-adres)
- Naam vereniging
- Gewenste reservatie (namiddag- of dagprogramma)
- Gewenste optie (enkel bij reservatie dagprogramma).

Gelieve het respectievelijke bedrag (€7,-/pers. of €17,-/pers.) over te schrijven op 474-3100521-50.

Uw reservatie is enkel geldig na overschrijving van het respectievelijke bedrag.

Twijfel niet, schrijf u nu in en beleef een onvergetelijke dag met veel leerrijke momenten, herinneringen aan het oorlogsverleden en een spetterende shownamiddag.

Alle info over TEN VREDE 2006: WWW.TENVREDE.BE

Artikel gepubliceerd op westhoek.be

weblinks: www.tenvrede.be

Bijlage 8: Artikel De Milieu Boot, 'De Ijzer: een levensader voor de Westhoek'

Bron: CLAUS P, De Ijzer: een levensader voor de Westhoek, De Milieu Boot, 18 maart 2006

De Ijzer: een levensader voor de Westhoek

De Milieuboot; Datum : 18/3/2006

De Ijzer ontspringt op de hoogten van Frans-Vlaanderen en zoekt een weg naar zee. Een belangrijk deel van haar stroombekken is gelegen in Frankrijk. Sinds de Middeleeuwen heeft de mens aan de loop van de Ijzer heel wat veranderd. Tussen Fintele en Nieuwpoort werd haar linkeroever ingedijkt, waardoor de waterhuishouding van Veurne-Ambacht grotendeels werd losgekoppeld van de rivier. In periodes van droogtes zorgt het Ijzerwater enkel nog voor het op peil houden van de poldergrachten en -gangen.

De Ijzer wordt gevoed door verschillende bronnen die gelegen zijn op de noordelijke flank van een langgerekte heuvelrug van Torhout tot Watten. Zij voeden de voornaamste zijlopen. Eens de landgrens voorbij wordt de Ijzer traagstromend ... althans voor het grootste deel van het jaar. In periodes van hoge neerslag kunnen vanuit Frankrijk in heel korte tijd grote hoeveelheden water worden aangevoerd. Dit brengt dan overstromingen teweeg in de omgeving van Roesbrugge waar ze een deel van het dorp moesten beschermen tegen wateroverlast.

Een gewijzigd landgebruik in het gebied van de bovenloop van de Ijzer is hiervoor verantwoordelijk. Weiden werden massaal omgezet in akkerlanden wat zorgde voor een versnelde waterafvoer en ook voor een toename van de bodemerosie. Heel wat grond kwam en komt hierdoor als slib in de waterlopen terecht ... Ook alle zijlopen van de Ijzer in Vlaanderen (Kemmelbeek, Poperingevaart,) hebben met datzelfde probleem te maken. Het baggeren van de Ijzer blijft dan ook een absolute noodzaak.

Eind van de jaren '90 werden de Ijzer en het Lokanaal gebaggerd en het slib afgevoerd. Hierdoor kon het afstromende water gemakkelijker naar zee. Het Kanaal Ieper-Ijzer moet nog gebaggerd worden. Door een lichte verontreiniging van het slib - uit de tijd toen de meeste steden en dorpen nog geen riolering hadden - dient er speciale aandacht besteed te worden aan het bergen van deze specie. Voor dit probleem - een belangrijk knelpunt - zoekt de waterbeheerder Waterwegen en Zeekanaal momenteel een oplossing. Door het slib is de scheepvaart op dit kanaal zo goed als onmogelijk geworden, zelfs voor de recreatievaart. Er kunnen dan ook nog nauwelijks schepen doorvaren tot de jachthaven van Ieper.

Grote gebieden, vooral langs de rechteroever tussen Elzendamme en Diksmuide, komen bij hoge waterstanden van de Ijzer regelmatig onder water te staan. Ze dienen als natuurlijke bergingsbekkens voor het water. Die bekkens zijn onontbeerlijk omdat de Ijzer te Nieuwpoort maar een beperkt aantal uren per dag het water kan afvoeren naar zee. Bovendien spelen ook de weersomstandigheden hierin een rol.

Om de waterafvoer te verbeteren wordt door de waterbeheerder momenteel gekozen voor een bijkomende afvoer van het water van de bovenloop van de Ijzer via het Lokanaal, dat ter hoogte van het gehucht Fintele via een sluis en stuw verbonden is met de Ijzer. Via het Kanaal Duinkerke-Nieuwpoort wordt het water via de Ganzenpoot in Nieuwpoort naar zee afgevoerd.

Alhoewel de IJzer in de loop der tijden op diverse plaatsen werd rechtgetrokken en verbreed, wordt nu geopteerd voor een meer natuurlijke inrichting van de IJzeroevers. Ter hoogte van Schoorbakke werd de bestaande dijk zelfs landinwaarts verplaatst om de waterweg terug meer natuurlijke ontwikkelingskansen te geven. Paaiplaatsen werden aangelegd en op diverse plaatsen werden natuurvriendelijke oeverinrichtingen aangebracht.

Er zijn weinig waterlopen in Vlaanderen die zoveel functies vervullen als de IJzer. Sommige zijn meer mensgericht, andere meer natuurgericht. De IJzer is ook een waterweg waarop nog steeds gevaren wordt. Het goederenvervoer is sterk verminderd, maar de recreatievaart nam sterk toe. Aanlegsteigers werden op aantrekkelijke plaatsen gebouwd en te Diksmuide werd de bestaande jachthaven heringericht en uitgebreid.

Het recreatief medegebruik van de IJzer en haar oevers krijgt de laatste jaren enorme aandacht. Langs de waterweg wordt er veel gefietst en gewandeld. Het bestaande jaagpad langs de IJzer werd heringericht. Op de rechteroever wordt tussen Diksmuide en Nieuwpoort zelfs een nieuw recreatief fietspad aangelegd. Ook het hengelen zit opnieuw in de lift. Hengelfaciliteiten werden op diverse plaatsen voorzien.

Ook de waterkwaliteit ging er de laatste 10 jaar op vooruit. De bouw van nieuwe waterzuiveringsinstallaties - onder meer te Kortemark - en de aansluiting van verschillende woonwijken werkte deze verbetering in de hand. Door de verbetering van de waterkwaliteit werd de IJzer weer visrijk en nam het aantal vissoorten toe. Toch zorgen oeverstorten tijdelijk voor enige vervuiling en zelfs vissterfte.

Een belangrijk deel van het IJzerwater wordt ook gebruikt als ruwwater voor de bereiding van drinkwater door de Vlaamse Maatschappij voor Watervoorziening (VMW). Soms zorgt de aanwezigheid van biociden (bv. atrazine) in het water daarbij voor problemen.

Om de verdere ontwikkeling beter te sturen wordt door de Vlaamse overheid gewerkt aan een waterbeheerplan voor het IJzerbekken. Met dit plan is het de bedoeling om op een meer geïntegreerde wijze de bestaande problemen een oplossing te zoeken.

Naast een algemeen bekkenbeheerplan zal dit plan ook bestaan uit meerdere deelplannen voor de verschillende deelbekkens. Dit plan zal in de loop van volgende maanden voor alle geïnteresseerden ter inzage worden gelegd.

Paul Claus

Bekkencoördinator IJzerbekken - Maart 2006

Bijlage 9: Artikel Het Nieuwsblad, 'Bezoek Ijzertoren digitaal'

Bron: VANHOOREN R, Bezoek Ijzertoren digitaal, Het Nieuwsblad, 13 februari 2006

Bezoek Ijzertoren digitaal

Nu nog in de toren, straks ook thuis via internet

DIKSMUIDE - Het Ijzertorenmuseum is het eerste museum in Europa dat vanaf nu volledig toegankelijk is voor alle andersvaliden dankzij de digitalisering van het museum en zijn archief. Dit project kost 130.000 euro en kreeg daarvoor steun van Europa. Minister-president Yves Leterme kwam het systeem als eerste uitproberen.

Vanaf vandaag kan elke bezoeker op een heel eenvoudige manier een volledige rondgang beleven van de 22 verdiepingen tellende Ijzertoren. Daarvoor zijn er extra hellende vlakken aangelegd, is er ondertiteling in vier talen, zijn er brailleteksten van de site ter beschikking en doventolken zijn aanwezig bij de belangrijkste manifestaties. De realisatie van een videofilm „Geweld brengt nooit vrede" en van het digitale Ijzertorenmuseum zijn uniek", zegt David Peirs van de firma Curious (Wakken) die heel dit project gestuurd heeft. Hij kreeg daarvoor hulp van Claude Dheedene die zo'n 3.000 digitale foto's maakte voor de virtuele rondgang. Filip Slaets van het bedrijf Lasertek (Mechelen) zorgde voor de programmatie.

„Dit virtueel museum is opgebouwd vanaf nul. We hebben een tekening gemaakt van de Ijzertoren en elk object dat in deze toren staat of hangt is digitaal gefotografeerd. Al dat beeldmateriaal zit in een databank. Het erfgoed van de Ijzertoren is geïnventariseerd. Al deze beelden doen nu dienst om op de computer de Ijzertoren virtueel te bezoeken. Dit bezoek kan als individu aan de consoles nabij de ingang van de toren of in groep kan dit in de aula.

Per verdieping

„Zo'n virtueel bezoek moet nu nog in de Ijzertoren op scherm gebeuren, maar later zal dit kunnen via internet. Wie thuis een computer heeft zal in de toekomst de Ijzertoren in zijn woonkamer virtueel kunnen bezoeken. Een dergelijk bezoek gebeurt per verdieping. Klassen en groepen die een thematisch bezoek willen, kunnen in de virtuele rondgang een welbepaald thema kiezen. Deze nieuwe vorm van communicatie is geen videorondgang. Als bezoeker bepaal je zelf de virtuele rondgang en het circuit dat je wil volgen", aldus nog David Peirs.

Info: 051-50.02.86

Ronny VANHOOREN

9 Bronvermelding

Boeken en naslagwerken

DE ROO N. & HINDRYCKX K., Beeld van een stroom, De Ijzer, Uitgeverij Lannoo NV, Tielt, 1995, 176 blz.

DUBOCCAGE K., Toerisme in Diksmuide, evolutie en evaluatie, scriptie voorgelegd aan het Departement Hiepso, Afdeling Beheer Toerisme en Recreatie, 2002, 138 blz..

Strategisch Beleidsplan, Toerisme en Recreatie voor de Westhoek, Provincie West-Vlaanderen, 24 juni 1999, 200 blz.

Internetsites

www.alveringem.be
 www.deboot.be
 www.diksmuide.be
 www.hetnieuwsblad.be
 www.houthulst.be
 www.ijzeraarders.be/jachthaven.asp
 www.lo-reninge.be
 www.poperinge.be
 www.standaard.be
 www.toerismevlaanderen.be
 www.vakantiegenoegens.be
 www.vlaanderen-vakantieland.be
 www.vleteren.be
 www.westhoek.be
 www.westtoer.be

Folders

Alveringem: Kom op adem in de Westhoek, Dienst Toerisme en cultuur, VVV Alveringem vzw, Reclame en Mediabureau Comsa.

De Blankaart, parel in de Ijzervallei, Natuurpunt.

De Ijzerfrontroute, Toeristisch Autocircuit West-Vlaanderen, Westtoer, Drukkerij Aquaterra NV, 2003.

Diksmuide 2005, Toerisme Diksmuide, Schepen van Toerisme, Drukkerij Die Keure, Brugge, 2005.

Diksmuide dagtripbrochure 2005, Toerisme Diksmuide, Schepen van Toerisme, Drukkerij die Keure, Brugge, 2005.

Even tot rust komen in Vleteren, Toerisme Vleteren, Drukkerij IPS Creaction.

Lo-Reninge – Noordschote – Polinkhove, Bezoekerscentrum Lauka, VVV Lo-Reninge VZW.

Mountainbikeroute, 'De Dijkenroute', Stad Diksmuide, Provincie West-Vlaanderen, Bloso, 2004.

Onze-Lieve-Vrouwehoekje, Oud-Stuivekenskerke, Le Patelin de Notre Dame, VZW De Vrienden van het O.L. Vrouwehoekje te Oud-Stuivekenskerke, Drukkerij Grafidruk, Middelkerke.

Poperinge heet u welkom, Dienst voor Toerisme Poperinge, Drukkerij Deman, 2005.

Stadslink, Toeristisch Circuit Diksmuide, Toerisme Diksmuide.

Vlaams Natuurreservaat Viconia-Kleiputten, Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap, AMINAL afdeling natuur.

Brochures

2005 Logies, Westtoer, Drukkerij Die Keure, Brugge, 2005, 108 blz.
Den Grooten Oorlog in de Westhoek, Westtoer, Drukkerij Die Keure, Brugge, 2005, 72 blz.
Recreatiegids West-Vlaanderen 2005, Westtoer, Drukkerij T'Hooft, Aalter, 2005, 120 blz.
Vlaanderen Vakantieland 2005, Toerisme Vlaanderen, 2005, 320 blz.
Westhoekjes 2005, Westtoer, Drukkerij Die Keure, Brugge, 2005, 216 blz.

Artikels

CLAUS P, De Ijzer: een levensader voor de Westhoek, De Milieu Boot, 18 maart 2006.
 TEN VREDE, Ten Vrede voor senioren, 28 maart 2006
 VANHOOREN R, Bezoek Ijzertoren digitaal, Het Nieuwsblad, 13 februari 2006.
 VANHOOREN R., Hengelaars maken Ijzerbermen schoon, Het Nieuwsblad, 20 maart 2006.

De Blankaart bewandelt nieuwe paden, Kreo-magazine, april, 1998, blz. 28-40.
De groene rust achter de Ijzer, Kreo-magazine, juni, 1999, blz. 35-42.
Ijzerbroeken zakken jaarlijks een centimeter, De Standaard, 27 januari 2005.
Ijzer: kano's en koeien, Kreo-magazine, augustus, 2003, blz. 30.
Letter M centraal op Vierdaagse van de Ijzer, De Standaard, 24 augustus 2005.
Lo bij de Ijzer, Kreo-magazine, april, 2003, Fietsfiches.
Lo, geheimtip in de Westhoek, Kreo-magazine, februari, 2000, blz. 11.
Roesbrugge, nieuw leven langs de dode Ijzer, Kreo-magazine, januari, 2003, blz. 24.
Wandelen en fietsen langs de Ijzer: van bron tot monding, Kreo-magazine, augustus, 1999, blz. 27.

Informatie ontvangen van:

Hoofd Dienst voor Toerisme Diksmuide en Toeristisch Deskundige, de heer Peter Demarée
 Regiocoördinator voor de Westhoek, de heer Johan Martin
 Dienst voor Toerisme Alveringem
 Dienst voor Toerisme Diksmuide
 Dienst voor Toerisme Houthulst
 Dienst voor Toerisme Lo-Reninge
 Dienst voor Toerisme Poperinge
 Dienst voor Toerisme Vleteren
 Technische Dienst Diksmuide
 De heer Paul Van Nevel, 't Buitenbeentje